

BETÆNKNING

OM JOURNALISTISK EFTER-
OG VIDEREUDDANNELSE

BETÆNKNING NR. 1294

Medieudvalgets betænkning nr. 1
1995

BETÆNKNING nr. 1294
Udgivet af Medieudvalget
Statsministeriet
1995

Købes hos boghandleren eller hos
Statens Information, INFOservice
Postbox 1103,1009 København K
Telf.33 37 92 28, Fax 33 37 92 99

Grafisk Design
Ulla Egebjergs Tegnestue

Tryk,
J.H.Schultz Grafisk A/S

ISBN 87-601-5174-9

Indholdsfortegnelse

Indledning: Kommissorium og arbejdsgruppens sammensætning	side 4
1. Området journalistisk efter- og videreuddannelse	side 6
2. Journalistik og medier i informationssamfundet	side 9
3. Den nuværende ordning	side 19
4. Behov for efter- og videreuddannelse	side 27
5. Kilder til inspiration for en nyordning	side 35
6. Forslag til aktiviteter i en nyordning	side 40
7. Indstilling om en nyordning for efter- og videreuddannelse	side 50
<i>Anbefalinger vedr. en nyordning for journalistisk efter- og videreuddannelse</i>	side 59
8. Efter- og videreuddannelsens økonomi	side 64
9. Sammenfatning	side 69
 Bilag	
Bilag 1:	
Ole E. Andersen, <i>Behov for journalistisk efter- og videreuddannelse</i> (januar 1995) - et resumé af rapport til Medieudvalget	side 74
Bilag 2:	
Fortegnelse over medlemmer af Medieudvalget og sekretariat	side 77

Indledning: Kommissorium og arbejdsgruppens sammensætning

Kommissoriet for denne betænkning er en del af kommissoriet for Medieudvalget, der blev nedsat den 23. marts 1994.

Medieudvalget fik af statsministeren til opgave at undersøge og overveje:

"Tilrettelæggelsen af en fremtidig mediepolitik, der bygger på informations- og ytringsfrihed, sikrer spredning, mangfoldighed og alsidighed i nyhedsformidlingen og giver de bedst mulige rammer for et kvalitetspræget medieudbud."

Statsministeren gjorde det under præsentationen af Medieudvalget klart, at regeringen ønsker at styrke kvaliteten af journalistikken i Danmark - bl.a. ved at øge omfanget af og forbedre indsatsen for den journalistiske efteruddannelse.

I kommissoriet for Medieudvalget er det udtrykt således:

"Det forventes, at de elektroniske medier, dagspressen og den journalistiske efteruddannelse vil have en central placering i udvalgets arbejde."

Medieudvalget nedsatte i maj 1994 en *Arbejdsgruppe om journalistisk efteruddannelse* med henblik på arbejdet med denne betænkning.

Arbejdsgruppens medlemmer var:

Kommitteret Henning Lund-Sørensen, formand for arbejdsgruppen, Statsministeriet
 Redaktør Torben Krogh, formand for Medieudvalget
 Journalist Kate Bluhme, Dansk Journalistforbund
 Administrerende direktør Ebbe Dal, Danske Dagblades Forening
 Direktør Peter Harms Larsen, TV 2 Øst
 Rektor Kim Minke, Danmarks Journalisthøjskole
 Fuldmægtig Gertie Lund, Undervisningsministeriet
 Kursusforstander Lars Kabel, Den journalistiske Efteruddannelse

Arbejdsgruppen blev i december 1994 og i januar 1995 udvidet med yderligere fire medlemmer:

Sognepræst, cand. pæd. Raymond Olsen

Uddannelseskoordinator Ove Mulvad, TV 2/Danmark

Afdelingschef **Carl** Otto Dethlefsen, TV-Udviklingsafdelingen, Danmarks Radio

Uddannelsesleder Merete Licht, Radioens Udviklingsenhed, Danmarks Radio

Arbejdsgruppens sekretariat har bestået af overassistent Charlotte Juul, fuldmægtig Else Fabricius og fuldmægtig Henrik Andersen.

På baggrund af en gennemgang af de nuværende tilbud på området for journalistisk efteruddannelse og efter at have fået foretaget en stor behovsundersøgelse¹ i hele mediebranchen stod det klart for arbejdsgruppens medlemmer, at betegnelsen 'den journalistiske efteruddannelse' ikke er dækkende for den uddannelsesindsats, som samfundet kan have interesse i, og som virksomhederne og fagets udøvere har behov for.

Medieudvalget har derfor også beskæftiget sig med videreuddannelse og kalder hermed indstillingen:

Betænkning om journalistisk efter- og videreuddannelse

Arbejdsgruppen og Medieudvalget har også diskuteret *tidsperspektivet*: Hvor mange år frem skal de kvalifikationsbehov og det mediebillede, som har en bestemmende betydning for en nyordning for journalistisk efter- og videreuddannelse, søges identificeret? Medieudvalget finder, at en periode på omkring ti år er forsvarlig, fordi nyordningen på den ene side må opbygges trin for trin - på baggrund af en langsigtet strategisk indsats, mens det på den anden side er vanskeligt at forudse medieudviklingen i et perspektiv ud over de ti år.

De følgende beskrivelser og forslag er derfor udarbejdet i et perspektiv frem til år 2005 - 2007.

Behovsundersøgelsens resultater er fremstillet i en rapport, *Behov for journalistisk efter- og videreuddannelse* (januar 1995). Undersøgelsen er nærmere omtalt i kapitel 4 i denne betænkning. Et resumé af undersøgelsen er optrykt i bilag 1 til betænkningen. Interesserede kan rekvirere behovsundersøgelsen ved henvendelse til Statsministeriet.

Kapitel 1: Området journalistisk efter- og videreuddannelse

1.1. Afgrænsning af området

Journalistik er formidling - udført ved hjælp af færdigheder under stadig udvikling. Journalistik er oplysning, en forudsætning for den offentlige debat og nødvendig for, at demokratiets kontrolmekanismer kan fungere.

For at kunne fremstille et journalistisk produkt må en redaktionel medarbejder beherske grundlæggende færdigheder som sprog, sans for nyhedskriterier samt research- og populariseringsteknikker. En redaktionel medarbejder bør besidde almen viden og være velorienteret om samfundsudviklingen. En redaktionel medarbejder skal kunne fornemme læsernes, lytternes og seernes behov i deres roller som brugere af medier og samtidig kunne arbejde med de nye kommunikationsteknologier.

Journalistik er en godt 300 år gammel faglighed i stadig forandring. Den redaktionelle produktionsproces rejser hele tiden krav om nye og justerede kvalifikationer.

Læsernes, lytternes og seernes ændrede krav til mediernes form og indhold påvirker i disse år det journalistiske arbejde på afgørende vis. Det samme gør teknologiudviklingen, specielt digitaliseringen af tekst, lyd, billeder og video/tv. Nedbrydningen af de faggrænser, som tidligere definerede forskellene på en journalist, en typograf, en radio- og tv-tekniker, en pressefotograf, en tegner og en layouter, fortsætter i hastigt tempo.

Denne betænkning foreslår en samlet nyordning for journalistisk efter- og videreuddannelse rettet til alle massemedier: De trykte medier, radio, tv, de nye multimedier, online-medier og de informationsjournalistiske medier. Betænkningen foreslår en dynamisk ordning, som tilbyder fagets udøvere uddannelses tilbud af kortere og længere varighed, tilbud der udvikles i takt med, at kravene fra virksomhederne og kvalifikationsbehovene hos fagets udøvere ændres.

Med *journalistisk efteruddannelse* menes der i betænkningen et tilbud om opdatering af faglige færdigheder og ahnen eller specifik baggrundsviden, om introduktion til nye jobfunktioner eller tilbud om nye professionelle færdigheder, der sætter deltagerne i stand til bedre at kunne imødekomme ændrede kvalifikationsbehov.

Efteruddannelse er traditionelt kortere kurser eller seminarer. Men det omfatter også målrettede udviklingsprocesser og konsultativ bistand til samarbejdsprocesser på de enkelte

medievirksomheder.

Journalistisk videreuddannelse er i betænkningen defineret som længerevarende uddannelsesforløb, der videreudvikler færdigheder eller opbygger ny viden hos deltagerne. Videreuddannelserne eksamineres/dokumenteres, og undervisningens kvalitet garanteres af personer med faglig autoritet. Videreuddannelse kan gives både i de journalistiske jobfunktioner, i sprog, i journalistiske arbejdsmetoder og i viden om stofområdernes indhold.

1.2. Definition af målgruppen

Journalistisk efter- og videreuddannelse er ikke alene for journalister. I dag er arbejdet i den journalistiske proces karakteriseret ved, at en række faggrupper samarbejder om form og indhold af det produkt, der er beregnet til offentliggørelse. Radio- og tv-udsendelser, avisartikler og blade produceres i mindre og mindre omfang i en kæde af funktioner, hvor produktet - som på et samleband - bliver færdiggjort skridt for skridt.

Journalistisk arbejde er i stigende omfang baseret på teamwork under hele produktionen. Det gælder både på radio- og tv-stationer, i bladhusene og i de nye elektroniske online-medier.

Selvom tværfaglighed og inddragelse af nye fagligheder i den journalistiske produktionsproces er en klar tendens, er det stadigvæk de grundlæggende journalistiske færdigheder og genrer samt en beherskelse af sprog og kommunikationsteknologi, der konstituerer den journalistiske faglighed. Samtidig er der på mange områder veldefinerede forskelle på de kvalifikationer, som skal til for at producere journalistik i trykte medier, radio, tv og online-medier.

Målgruppen for den nye efter- og videreuddannelsesordning er bred: *alle*, der bidrager til *den redaktionelle del af den journalistiske produktionsproces*.

I denne betænkning beskrives målgruppen som: *de redaktionelle medarbejdere*. Det er i dag ca. 6.200 journalister/programmedarbejdere, anmeldere, kommentatorer, redaktionssekretærer, redaktører, pressefotografer, grafikere, layoutere, designere m.fl. Målgruppen omfatter også redaktionelle researchere og lydfolk, producere, fotografer og redigeringsteknikere på de elektroniske medier.

Målgruppen deles ind i fire områder (se skemaet nedenfor):

1. Trykte medier - herunder dagbladenes elektroniske ydelser
2. Tv og radio - herunder private produktionsselskaber
3. Multimediebranchen - herunder online-medier
4. Andre virksomheder - herunder informationsvirksomheder.

Arbejdsløse, som ønsker beskæftigelse inden for et af områderne, er også en del af målgruppen. Freelancere, der arbejder inden for områderne, er ligeledes med.

Det må betones, at målgruppen, de redaktionelle medarbejdere, ikke kan defineres én gang for alle: Den er konstant i forandring - ikke mindst på grund af den teknologiske udvikling, som bl.a. medfører stadig flere berøringsflader mellem de trykte og de elektroniske medier. En nyordning for journalistisk efter- og videreuddannelse må tage højde for disse forandringer. Dens struktur må være så fleksibel og dynamisk, at den vil kunne tilgodese nye behov i branchen.

Målgruppen for en nyordning for journalistisk efter- og videreuddannelse			
trykte medier	elektroniske medier	multimedier	andre
journalist anmelder kommentator redaktionssekretær lokalredaktør redaktør redaktionschef pressefotograf billedredaktør billedjournalist nyhedsgrafiker/ visualizer layouter bladtegner m.fl.	programmedarbejder produktionsmedarbej- der producer producent programchef tv-fotograf billedjournalist lydfolk redigeringstekniker tekster/versionist nyhedsgrafiker/ visualizer m.fl.	journalist billedjournalist designer grafiker layouter programudvikler m.fl.	informa- tionsmedar- bejder informations- chef underviser/ DJH forlagsmed- arbejder forlagsre- daktør m.fl.

Kapitel 2: Journalistik og medier i informationssamfundet

2.1. Samfundet, demokratiet, public service

Journalistikken i dagblade og andre trykte medier samt radio og tv er af afgørende betydning for demokratiets trivsel. Det er vanskeligt at forestille sig en demokratisk samfundsform, som ikke rummer de funktioner, de klassiske presseteorier opregner. Ifølge disse teorier er de fire vigtigste opgaver for medierne:

1. at være et forum for meningsudveksling mellem borgerne og mellem vælgere og folkevalgte om de krav, borgerne kan stille til samfundsmagten;
2. at formidle information om det politiske systems overvejelser og handlinger, således at borgerne ved frie valg kan træffe afgørelser om, hvem de vil stemme på;
3. kritisk at overvåge, om myndigheder og andre magtfulde institutioner og enkeltpersoner lever op til samfundets spilleregler;
4. at formidle information til den enkelte borger, som sætter ham eller hende i stand til bedre at styre sin tilværelse som myndigt menneske.

I moderne velfærdssamfund lægges yderligere vægt på to ideale funktioner: For det første bør samfundet via medierne inddrage også svage grupper i informationsformidlingen. Omsorgen for, at dette sker, har bl.a. fundet udtryk i *Betænkningen om udvidet statslig information om love m. v.*, Statsministeriet 1977. For det andet bør medierne fungere som borgernes kanal for egne ytringer, efterhånden ofte beskrevet som '*public access*'. Begrebet har eksisteret, længe før udtrykket blev kendt. Dagbladenes debatspalter har således traditionelt haft denne funktion.

Men medieudviklingen understreger samfundets forpligtelse til at sikre '*public access*', uanset om det vil være økonomisk selv bærende. Der findes da også statsligt og kommunalt drevne medieværksteder, ligesom DR siden 1972 har stillet båndværksteder til rådighed for publikum. Lokalradio har været stærkt præget af ideen om '*public access*'. På de trykte mediers område arbejder dagbladenes skolekonsulent-tjeneste '*Avisen i undervisningen*' bl.a. med at gøre skoleelever bevidste om, at aviser også kan bruges aktivt af borgerne.

I journalistikken som i andre hel- og halvprofessionelle erhverv forekommer jævnligt modsætninger mellem renlivede *kommercielle betragtninger* og *professionelle idealer* med oprindelse

i historisk tradition og i uddannelse. Medieudviklingen har i de senere år aktualiseret og forstærket debatten om disse modsætninger. Ifølge den kommercielle opfattelse har kunden altid ret, og journalistikken og medierne må levere den vare, som efterspørges. I en professionspræget opfattelse har medierne og journalisterne et selvstændigt ansvar, som går videre end markedsstyringen.

Det forekommer tydeligt, at mere og mere overlades til markedsstyring, ikke mindst på radio og tv-området. Men også de trykte mediers situation præges mere af konkurrence. Efterspørgselsstyringen skaber tendenser til mediekoncentrationer, monopoldannelser og indsnævring af mangfoldigheden. Tendenserne ses på de trykte mediers område også i Danmark og har kunnet iagttages inden for dansk lokalradio og lokal-tv.

En effektiv konkurrencelovgivning på medieområdet har overalt i Europa vist sig vanskelig at udforme og endnu vanskeligere at håndhæve. Udviklingen har skabt bekymring for, at publikum glemmer sin statsborgerrolle og henfalder til forbrugerisme. Bekymringen har øget interessen for det såkaldte '*public service*'-begreb: at journalistikken og medierne må levere noget mere og bedre end det mest efterspurgt. Begrebet knyttes primært til radio/tv-området, hvor det foreligger som en forpligtelse, og indtil for få år siden havde man i Danmark den situation, at der gennem et monopol på udbudet af radio og tv skete en vis styring af forbruget. Men i dag er forbrugeren konge også på medieområdet.

Denne situation understreges ved udviklingen i *informationsteknologi*. Der kommer stadig flere typer af offentliggørelse, hvor den enkelte bruger søger og køber information efter helt egen interesse. Muligheden for at opretholde en nationalstatslig dagsorden og en fælles folkelig referenceramme vil blive svækket af den kommercielle og teknologiske udvikling. Tendensen til dannelsen af et samfund bestående af grupper og subkulturer vil alt andet lige blive forstærket.

I de seneste år har opmærksomheden om disse forhold været koncentreret om to emner: Den svigtende interesse for traditionel journalistisk formidling af samfundsrelevant information hos især de yngre aldersklasser. Og en fra politisk hold ofte skarp kritik af mediernes journalistik, som karakteriseres som overfladisk, for hurtig, forkortet og uvidende.

Modsat breder der sig en fornemmelse af, at offentlig meningsudveksling om politik er blevet rituel, mens de vigtige diskussioner og egentlige beslutninger er rykket ind i lukkede fora af toppolitikere, embedsmænd, organisationsfolk og eksperter. Internt i mediebranchen er der bekymring for, om dagsordenen sættes af interessegrupper, der benytter medieprofessionel

ekspertise.

Det er bl.a. i lyset af denne udvikling og disse diskussioner, at Medieudvalget har overvejet, hvorledes en *styrket efter- og videreuddannelse* kan udruste danske journalister og øvrige redaktionelle medarbejdere med viden og professionelle færdigheder, som er nødvendige for at kunne producere de informerende, kritiske, debatterende medietilbud, som et demokratisk samfund behøver, og som borgerne vil tage imod.

2.2. Modtagernes krav om præcision, sammenhæng og service

På dagbladsområdet ser det ud til, at udviklingen i disse år fortrinsvis begunstiger den bredt informerende omnibusavis - på både nationalt, regionalt og lokalt niveau. Dette modsiger ikke den ofte beskrevne tendens til mere målrettet og specialiseret information - netop denne udvikling har også været tydelig inden for omnibusavisens rammer. Faste rubrikker, sider og sektioner helliges specielle emner og stofområder, og det fremgår klart af læsetidsanalyser, at den enkelte bruger læser selektivt.

Specialiseringen ses tydeligt på tidsskriftsmarkedet. Men også på internationalt tv vokser udbudet af specialkanaler henvendt til målgrupper eller helliget et afgrænset stof.

I dette specialiserede marked stilles der *nye krav til journalisten*. Krav om kildekritik, præcision og dokumentation gælder al journalistik, men de antager særlige og forskellige former inden for forskellige emneverdener.

I et demokrati som det danske er det et journalistisk kerneområde at beskrive de centrale politiske og samfundsmæssige udviklinger, som borgeren minimalt må vide noget om. Her ændrer kravene til journalisten sig ligeledes. Dilemmaet mellem publikums skrøbelige interesse på den ene side og de ideelle krav om fuldgældig information på den anden skal søges løst med til dels nye arbejdsmetoder og præsentationsformer.

I takt med at fælles referencerammer svækkes, skal der foretages nye afvejninger af, hvad der forudsættes bekendt, og hvad der behøver forklaring og perspektiverende udbygning. Viden om og accept af samfundets opbygning, mål, værdier og udviklingsretning vil ikke være til stede i samme mål som hidtil blandt det store flertal af borgerne. Formidlingen mellem samfundets grupperinger bliver sværere. Det mindre homogene samfund med mange undergrupper, kulturer og subkulturer stiller krav om, at der formidles et repræsentativt

billede af mangfoldigheden. Billedet skal være forståeligt, acceptabelt og nuanceret, uden at centrale samfundsmæssige værdier som ligeværd, social udvikling og hensyn til almenvellet opløses.

Alle disse nye krav til åbne, alsidige og afbalancerede informationskanaler forudsætter, at journalister og medier kan leve op til stadig nye krav til viden og arbejdsmetoder.

Men de nye krav er ikke indfriet hermed. Det fremtidige velfærdssamfund vil stille større krav til den enkelte om at kunne tilrettelægge sin egen tilværelse med hensyn til forbrug, ernæring, miljørigtig adfærd, sundhed, samliv, uddannelse, efteruddannelse, forsikring, pension, fritid og en række andre forhold. Den enkelte borger vil derfor have behov for, at journalister og medier kan levere øget service og vejledning om mulighederne.

Læsere, lyttere og seere vil også stille krav om en formidling, som giver et dækkende billede af den betydning, lokale, regionale, nationale og overnationale forhold har for den enkelte og herunder stille krav om en type information, som forklarer og perspektiverer, hvordan disse niveauer spiller sammen. Det må påregnes, at dette behov i høj grad kan opfyldes af lokale medier, hvis betydning næppe vil aftage, men tværtimod meget vel kan vokse.

2.3. Virksomhederne - teknologiudviklingen, multimedierne

Inden for den trykte presse har udviklingen gennem de seneste tyve år været præget af overgangen fra industrialderens teknologi til informationssamfundets teknologi. Stærkt arbejdsdelte og arbejdskraftforbrugende processer er forladt til fordel for computerhulpne systemer, hvor journalister indsamler, skriver, redigerer og layouter artikler og forarbejder fotos og grafik. Processen har færre led og forbruger mindre arbejdskraft end tidligere, men til gengæld er kravene til de skrivende og redigerende medarbejdere blevet bredere og mere komplicerede. Den eneste 'industrialder-teknologi', som er tilbage i den trykte presse, er selve trykningen. Dertil kommer distributionen, som stadig foregår med bl.a. lastbil og bladbud.

Papiraviserne vil antagelig i mange år bevare deres dominerende betydning. Men spådomme lyder på, at den resterende industrialder-teknologi vil blive forladt. Det vil være en logisk følge, dels af den allerede stedfundne udvikling, dels af de problemer med distribution, den trykte presse oplever mange steder i verden, og af den affaldsproduktion, som følger af det papirbåme medium.

De spådomme, som for øjeblikket er mest gængse, forudser, at en del trykte medier gradvist

vil blive afløst af en 'intelligent', let, bærbar, elektronisk skærm, som kan fremvise tekst, grafik, stillbilleder og levende billeder med lyd på brugerens initiativ og forlangende (interaktivt) eller i form af et færdigpakket/færdigredigeret produkt, hvis kunden ønsker det.

Det er oplagt, at de journalistiske aspekter af udviklingen kun udgør en lille del af helheden. Overordnede industripolitiske og verdensmarkedspolitiske overvejelser og mange andre brugsformer end journalistik tiltrækker sig størst interesse blandt de politiske og økonomiske beslutningstagere.

På tv- og radioområdet har udviklingen været præget af ny teknologi og voldsomt ændrede markedsvilkår. Fremkomsten af satellitteknologi, anvendelig både i indsamling af nyheder og i spredning af dem, har delvis ændret deadline-begrebet i nyhedsformidlingen og dermed stillet nye krav til journalistikken. Muligheden for 'live'¹ dækning af begivenheder og radio- og tv-stationernes øgede antal daglige nyhedsudsendelser har til dels ændret nyhedsformidlingens karakter. Der er ikke mere tale om sammenfatninger af det seneste døgns begivenheder, men snarere om jævnlige opdateringer af løbende historier.

Der har imidlertid kun i ringe grad været gjort forsøg på at klarlægge de ændrede muligheder for publikums forståelse af nyhedsformidlingen eller de medfølgende ændringer i journalisternes relation til kilderne. Dog kom der i fagkredse en intens debat, da man under Golfkrigen havde set, hvordan nyheder blev viderebragt i samme nu, de blev indsamlet. Debatten er gået på, hvorvidt denne 'live' dækning gik ud over kildekritik, pålidelighed og forståelse af krigens baggrund.

2.4. De redaktionelle medarbejderes kvalifikationsbehov, tværfagligheden

En teknisk udvikling i stor hast bevirker i disse år, at journalister i stigende grad skal beherske flere funktioner i produktionsprocessen. Både journalistiske og økonomiske overvejelser driver denne udvikling frem. En tv-journalist skal efterhånden selv kunne betjene en stor del af det tekniske udstyr. Medarbejdere med traditionel tv-teknisk funktion inddrages oftere i den journalistiske proces, og skellet mellem teknisk og journalistisk produktion bliver flydende. Nye programtyper udvikles og produceres af tværfagligt sammensatte redaktioner.

Også i de trykte medier integreres flere teknisk betonedede funktioner i den journalistiske proces, og multimedier vil i løbet af få år kræve tværfaglige kvalifikationer af hidtil uset omfang. Disse udviklinger afføder omfattende nye efter- og videreuddannelsesbehov.

På de traditionelle redaktionelle arbejdsområder stiller et samfund med flere og mere komplekse vidensfelter og aktivitetsområder øgede krav til de specialiserede journalister, som har et af disse felter som deres stofområde. Det er blevet vanskeligere for de specialiserede journalister at følge med udviklingen på deres særlige områder. Ønsket om og behovet for efteruddannelse er for journalisten ikke mindre end hos de specialiserede eksperter, som udgør en stor del af de mundtlige kilder.

Det er dog ikke nok, at den redaktionelle medarbejder har *specialviden*. Vedkommende skal også have tilstrækkelig *tværfaglig kompetence* til at kunne levere den baggrundsinformation, som er nødvendig, for at den enkelte forstår de ellers flagrende enkeltbegivenheder. En undersøgelse, som Danske Dagblades Forening har foretaget om unges avislæsning, illustrerer behovet:

Mange unge, som ikke eller kun sporadisk læste avis, syntes, at de manglede forudsætninger for at kunne forstå avisernes centrale artikler om politik, økonomi, internationale forhold, sociale forhold m.v. De hidtil kendte genrer og formidlingsformer synes ikke at kunne løfte den opgave, som ideelt set skulle være journalistikkens bidrag til at modvirke fremmedgørelse, polarisering, voksende informationskløfter m.v. En del af løsningen kan måske findes i ny informationsteknologi. Men det kræver under alle omstændigheder en stor journalistisk udviklings- og efteruddannelsesindsats at komme så vidt.

2.5. Forholdet til kilderne - journalisters adgang til information

Informationsteknologien har givet mediernes redaktionelle medarbejdere ny og næsten ubegrænset adgang til ufatteligt store mængder arkivbundet og øjeblikkelig information fra det offentlige, fra store kommercielle databaseværter og fra den internationale finansverdens informationssystemer. Journalisten skal imidlertid - for at drage nytte af de nye muligheder - kunne finde, sortere og kildekritisk vurdere oplysninger, som er frembragt i processer og forefindes i former, som indtil videre oftest er ugennemsigtige.

Samtidig mødes medierne af en stadig mere målrettet informationsindsats fra interesseorganisationer, virksomheder og myndigheder, som tilbyder skræddersyet information billigt og ordnet. Mediernes og journalistikkens integritet udfordres dermed i stigende grad.

I forhold til traditionelle kilder i f.eks. administration, politik og videnskab er journalisten stillet over for ønsket og kravet om dækkende formidling af en stadig mere kompleks og

specialiseret viden på den ene side og modtagernes efterspørgsel efter lettilgængelige historier på den anden.

Dilemmaet er åbenbart: På den ene side opstår nye krav til journalisters professionelle research- og fremstillingsfærdigheder. På den anden side venter nye problemer for journalistikkens placering i samfundslivet. Mange forudser, at udviklingen væk fra færdigredigerede produkter hen mod journalistiske produkter, som brugeren selv disponerer i et 'interaktivt' samspil med producenten, også vil ændre betingelserne for journalisters samspil med deres kilder. Samme udvikling kan også ændre den dagsordensættende funktion, medierne har i dag. Den redigerende funktion, som allerede er blevet sat under pres af den teknologiske udvikling, vil blive yderligere kompliceret. Behovet for på én gang at udvikle nye organisationsformer og efter- og videreuddanne redigerende medarbejdere til de nye vilkår er betragteligt.

I alle tilfælde er der tale om udfordringer og dilemmaer, som journalistikken ikke kan give op over for, hvis den vil bevare sin demokratiske betydning.

2.6. Research-, analyse- og udviklingsarbejde

Forskning i medieforhold, journalistik og kommunikationsteknologi har på en række områder betydning for journalistikken og for mediernes placering i informationssamfundet.

Medieforskningen afdækker og etablerer dele af et beslutningsgrundlag og en fælles forståelse for mediernes samfundsmæssige rolle i denne brydningstid, hvor kommunikation og informationsbearbejdning får nye udtryksformer og en stigende betydning.

Journalistikforskningen beskriver og vejleder journalistikken i dens mange udtryks- og offentliggørelsesformer. De redaktionelle medarbejdere kan hente inspiration i journalistikforskningen til det løbende arbejde med professionalisering af journalistikkens indhold, form og målgruppe-segmentering.

I Danmark er journalistikken i dens tidsafhængige udtryk hovedsageligt skabt gennem en erhvervsmæssig erfaringsudveksling og et kontinuerligt redaktionelt udviklingsarbejde, der kun i begrænset omfang har været baseret på egentlig forskning i journalistik og medier.

Denne begrænsede brug af forskningsresultater i udviklingsprocessen har haft flere årsager:

I sammenligning med andre fag og professioner i Danmark og med journalistisk grund- og efteruddannelse i andre nordiske lande har journalistikken været underforsynet med forsknings- og udviklingsressourcer.

Specielt medieforskningen har i begrænset omfang været båret af interessen for at bidrage til at forbedre journalistikkens og mediernes kvalitet. For det første ønsker en del af den akademiske tradition ikke systematisk at varetage sådanne interesser. For det andet har oversættelsen fra forskning til praktisk anvendelighed ofte været præget af bestræbelserne på at uddanne undervisere, som senere kunne uddanne forstandige medieforbrugere - ikke producenter af journalistik.

Disse forhold har bl.a. ført til, at redaktører, journalister og andre redaktionelle medarbejdere i tidens løb har manglet eksempler på medie- og journalistikforskning, der direkte har været anvendelige i arbejdet med at forbedre journalistikken og medievirksomheden.

Forskning i journalistikkens mål og midler i Danmark har hidtil ikke i tilstrækkeligt omfang været baseret på en identifikation af de udfordringer, som journalistikken og medierne står overfor.

I Medieudvalget er der enighed om, at der er behov for en øget forskning i journalistik og medier i Danmark. Denne forskning bør fortsat foregå især på universiteterne og på Danmarks Journalisthøjskole.

I dette kapitel er beskrevet grundlaget for en række af de nye krav, som i de kommende ti år stilles til danske journalisters professionelle færdigheder. Grundlaget kan sammenfattes i tre punkter:

- modtagernes øgede forventninger til journalistikkens præcision;
- den mere og mere krævende adgang til informationer i databaser og hos specialister i netværk;
- teknologiudviklingens online- og multimedier og nødvendigheden af tværfaglighed og samarbejde i den redaktionelle produktionsproces.

Der er i Medieudvalget enighed om, at disse ændrede krav til de redaktionelle medarbejders kvalifikationer er medbestemmende for, at en kommende ordning for journalistisk efter- og

videreuddannelse må indeholde et *analyse- og udviklingsarbejde* - bl.a. baseret på anvendelse af forskningsresultater.

Det er vanskeligt at opstille en entydig *definition på 'analyse'* sat i relation til f.eks. 'forskning'. I området 'anvendt forskning' er der flydende grænser mellem analyse (baseret på inddragelse af forskningsresultater) og forskning.

Analysen som arbejdsmetode kan dog beskrives ved hjælp af de elementer, som analysen er opbygget af:

- indsamling af professionelle erfaringer under brug af journalistisk interviewteknik;
- inddragelse af visse journalistiske researchmetoder;
- målsætningsdefinitioner og kvalitetsbegreber, der tager udgangspunkt i brugsværdien i forhold til den journalistiske produktionsproces;
- analysen er ikke nødvendigvis baseret på forskningens grundlæggende arbejdsmetoder med teori, hypotese, konklusion m.v. Analysen resulterer ikke nødvendigvis i en afrapportering offentliggjort i forskningens fremlæggelses-kronologi med forudsætninger, afhandling og konklusion;
- analysen kan gøre brug af de journalistiske formidlingsværktøjer, af design-metoder og de forskellige medieformer som en integreret del af afrapporteringen.

Som eksempler på væsentlige *områder for et analyse- og udviklingsarbejde* kan nævnes:

Journalistikkens samspil med de nye informationsteknologier. Nyheder og andet stof bliver 'on demand', og mediernes og journalistikkens rolle m.h.t. at sætte den offentlige dagsorden ændrer sig.

Den bedst mulige udnyttelse af den nye teknologis journalistiske muligheder. De danske medievirksomheders position i forhold til den internationale konkurrence.

Journalistikkens placering mellem på den ene side en stadig mere kompleks kildeverden og på den anden side et publikum, som er splittet og har en tilsyneladende faldende mængde fælles viden. Hvilke krav stiller det til f.eks. det journalistiske genrebegreb og nyhedskriterierne?

Udviklingen af journalistikkens appel til de yngre borgere. Der efterspørges nye værktøjer til idéudvikling, formidling af faktuel baggrundsinformation og sprogbeherskelse.

De lokale medier og lokaljournalistikkens ændrede rolle i samspillet med borgere og

nærdemokrati.

De fremtidige efter- og videreuddannelses tilbud kan bedst opnå den fornødne aktualitet, kvalitet og faglige relevans, hvis arbejdet med at forny indholdet i undervisningen og med at skabe nye undervisningsformer bl.a. bygger på et målrettet analyse- og udviklingsarbejde.

Det er Medieudvalgets opfattelse, at en sådan kombination af analyse, udvikling og undervisning - inspireret af journalistik- og medieforskning - kan bidrage til at forbedre kvaliteten af de journalistiske arbejdsprocesser og af produkterne.

Ad den vej kan de ovenfor beskrevne dilemmaer, udfordringer og problemer komme nærmere en løsning.

Kapitel 3: Den nuværende ordning

Efteruddannelse af journalister og andre redaktionelle medarbejdere sker i dag hovedsageligt gennem kurser og seminarer planlagt og udbudt af Den journalistiske Efteruddannelse (DjE), Danmarks Journalisthøjskole (DJH), Danmarks Radios to udviklingsafdelinger, de uddannelsesansvarlige i bladhusene og på TV 2 samt i form af selvorganiserede studieprojekter.

3.1. Den journalistiske Efteruddannelse og Danmarks Journalisthøjskole

Den overvejende del af journalisterne og andre redaktionelle medarbejdere ved medievirksomhederne i Danmark rekrutteres via en grunduddannelse fra Danmarks Journalisthøjskole. Grunduddannelsen er den eneste egentlige journalistuddannelse i Danmark. Fra 1992 er der i grunduddannelsen indarbejdet en uddannelse til billedjournalist som en erstatning for mesterlæreuddannelsen som pressefotograf. Grunduddannelsen er normeret til fire år og indeholder såvel teori som praktisk træning bl.a. gennem et halvandetårigt praktikophold på medievirksomhederne.

Formålet med grunduddannelsen er, at de studerende opnår almene kvalifikationer, der sætter dem i stand til at arbejde i alle mediemiljøer. Der foregår ikke en direkte specialisering til bestemte medietyper, hvilket er med til at definere en række uddannelsesbehov af relevans for en nyordning for efter- og videreuddannelse.

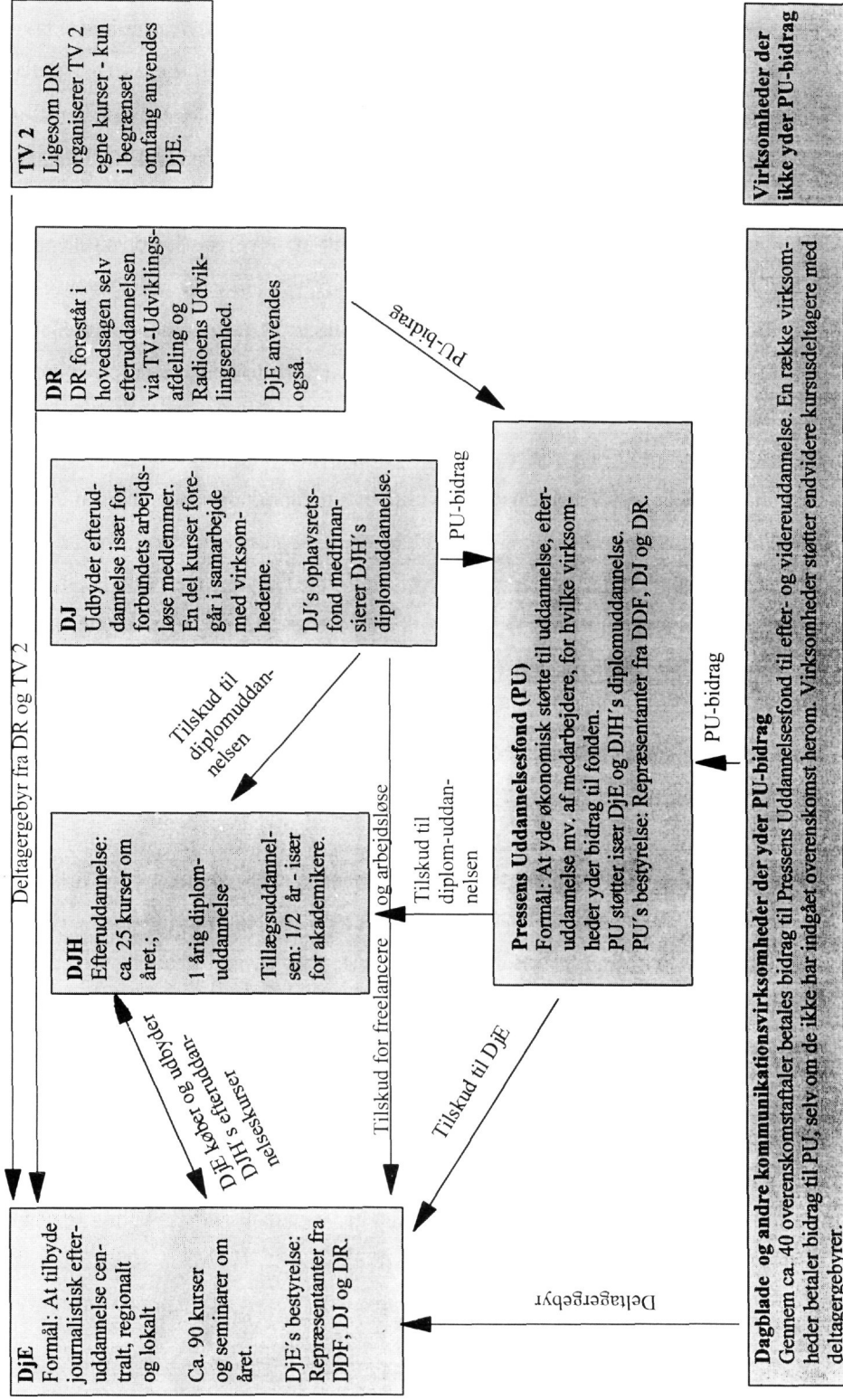
Den journalistiske Efteruddannelse er hovedudbyderen af efteruddannelseskurser. Der planlægges årligt ca. 90 kurser og seminarer. Formålet med DjE er at tilbyde journalistisk efteruddannelse centralt, regionalt og lokalt.

DjE er en selvejende institution, som Danske Dagblades Forening og Dansk Journalistforbund står bag - og som Danmarks Radio også har tilsluttet sig. Repræsentanter fra magasinpressen, fagpressen og Danmarks Journalisthøjskole er tilforordnet bestyrelsen. Der er stort person-sammenfald mellem medlemmerne af DJHs uddannelsesråd og DjEs bestyrelse.

DjE udbyder journalistisk efteruddannelse gennem et program, der udkommer hvert halve år. Det rummer primært kurser og seminarer, som institutionen selv arrangerer eller køber andre steder.

Organisationsdiagram

Efter- og videreuddannelse af journalister og andre redaktionelle medarbejdere (1995)

Den økonomiske drift af DjE hviler på bidrag fra *Pressens Uddannelsesfond* (PU)² og kursusgebyrer. I 1994 ydede uddannelsesfonden et tilskud på 6,3 mill. kr. til DjEs drift, mens der blev betalt 9,2 mill. kr. i kursusgebyrer. I henhold til overenskomster mellem Danske Dagblades Forening og Dansk Journalistforbund betales kursusgebyrerne for fastansatte journalister af arbejdsgiveren. For freelancere betales kursusgebyrer af Dansk Journalistforbunds ophavsretsfond og for ledige via journalistforbundets drift.

Fastansatte får fuld løn under efteruddannelse, hvilket er fastlagt i overenskomstaftaler. Freelancere må derimod selv dække den tabte arbejdsfortjeneste, mens ledige ved kurser, der holdes i Danmark, kan få dagpenge.

Erfaringer med DjE viser³, at de fleste - ca. 60 % - af deltagerne i DjEs kurser er tilfredse med det faglige udbytte. Inden for de elektroniske medier er der dog udbredt kritik af, at DjEs kurser er for dagbladsorienterede.

Danmarks Journalisthøjskole gennemfører også efteruddannelseskurser. Til og med 1993 udbød DJH dem selv. Fra og med 1994 sker det gennem DjE, som herefter køber kurserne hos DJH. Tilskuddet fra Pressens Uddannelsesfond udbetales samlet til DjE.

Med hensyn til løn under deltagelse i kurser gælder det samme som ved DjE.

Fra 1992 har DJH udbudt en etårig *diplomuddannelse* i form af hjemmestudier og weekendseminarer.

Efteruddannelsen er ligesom diplomuddannelsen i dag alene finansieret ved brugerbetaling. Pressens Uddannelsesfond ydede i 1994 0,3 mill. kr. i tilskud og Dansk Journalistforbund 0,6 mill. kr., mens kursusgebyrer udgjorde 0,5 mill. kr.

Inden for de seneste to år har ca. 5 % af de redaktionelle medarbejdere gennemført en diplomuddannelse eller en anden længerevarende uddannelse, men to ud af tre medarbejdere ytrer interesse for at påbegynde en videreuddannelse⁴.

Danmarks Journalisthøjskole tilbyder endvidere en *tillægsuddannelse* af 1/2 års varighed. Tillægsuddannelsens formål er at give universitetsstuderende og akademikere en praktisk ud-

Om Pressens Uddannelsesfond (PU): se organisationsdiagrammet side 20

Erfaringerne fremgår af rapporten *Behov for journalistisk efier- og videreuddannelse* (s. 13). Undersøgelsen er nærmere omtalt i kapitel 4 i denne betænkning.

Kilde: *Behov for journalistisk efier- og videreuddannelse*, s. 4 og 12.

dannelse i journalistik og populariseringsteknikker.

Det kan bemærkes, at DJH er lovmæssigt forpligtet til at drive *forskning* - bl.a. for at styrke grund-, efter- og videreuddannelsen. I en periode fra 1970 til begyndelsen af 1980'erne blev forskningsopgaven varetaget af *Institut for Presseforskning*, men efter nedlæggelsen af dette institut har DJHs forskningsaktivitet været begrænset af en bevilling på blot 2,4 årsværk.

Nordisk Journalistcenter (NJC), som er en institution under Nordisk Ministerråd, er den eneste offentligt finansierede efter- og videreuddannelse af danske journalister. NJC gennemfører hvert år flere kortere kurser og en tre-måneders videreuddannelse, hvor fire-fem danske journalister optages.

3.2. Andre former for efteruddannelse

Sideløbende med efteruddannelsen og diplomuddannelse gennem DJE og DJH gennemføres der også efteruddannelse på anden vis: Dansk Journalistforbund arrangerer kurser for arbejdsløse medlemmer af forbundet, virksomhederne arrangerer egne kurser, og der gennemføres individuelle studierejser til udenlandske institutioner og medievirksomheder.

Med hensyn til efteruddannelse internt på virksomhederne kan der skernes mellem uddannelserne på de elektroniske og de trykte medier:

3.2.1. De elektroniske medier

Tidligere var *Danmarks Radio* (DR) stort set den eneste udbyder af systematisk efteruddannelse til de elektroniske medier. I lighed med alle andre større statslige radiofonier opbyggede DR en stor, intern uddannelsesafdeling til både grund- og efteruddannelse.

I forbindelse med omstruktureringen af radio og tv i 1993 oprettede DR to nye udviklingsafdelinger for hhv. radio og tv. De to udviklingsafdelinger (RU og TVU) samler og integrerer alle former for personale-, organisations- og programudvikling (for radioens vedkommende endvidere integreret med medieforskning og eksperimenterende programproduktion). Indsatsen er mediespecifik, produktrettet og tværfaglig, og de to udviklingsafdelingers samlede budget er 50 mill.kr. pr. år.

Denne virksomhed eksisterer fortsat, men DR er nu også tilsluttet Pressens Uddannelsesfond med indflydelse på og adgang til Den journalistiske Efteruddannelses kursusudbud.

TV 2-systemet har ikke opbygget nogen egentlig uddannelsesafdeling, men har en funktion, som koordinerer og tilrettelægger de fleste uddannelsesaktiviteter, der i høj grad er interne og produktionsrettede.

De lokale radio- og tv-stationer kan i kraft af deres organisation, som i et vist omfang er baseret på frivillig, gratis arbejdskraft, næsten karakteriseres som små lærepladser. Omfanget af egentlig professionel efter- og videreuddannelse må antages at være minimalt.

3.2.2. De trykte medier

Inden for *dagbladsområdet* har der gennem en årrække været gennemført omfattende efteruddannelse i forbindelse med indførelsen af elektronisk udstyr i den redaktionelle proces.

Større bladvirksomheder har desuden tradition for intern uddannelsesaktivitet, specielt vedrørende journalistiske færdigheder, herunder dansk og i et vist omfang fremmedsprog. Hertil kommer jævnlig intern foredragsvirksomhed med in- og eksterne bidragydere.

Provinspressen har fortrinsvis betjent sig af DjEs kursustilbud. Imidlertid har en række blad-huse gennem de seneste år afholdt en del kurser, der bl.a. har haft til formål at skabe uddannelsesmæssig baggrund for redaktionel produktudvikling. Enkelte af disse aktiviteter har været gennemført i samarbejde med DjE, andre med anden form for ekstern konsulentbistand. Det må formodes, at denne type efteruddannelse vil blive hyppigere i de kommende år.

På *fagpressens og magasinpressens område* er efteruddannelsesaktiviteten meget begrænset. Tilkendegivelser fra branchens organisationer vidner imidlertid om, at indsatsen kan forventes forstærket de kommende år.

3.2.3. Selvorganiserede uddannelsesprojekter

Ifølge rapporten *Behov for journalistisk efter- og videreuddannelse* har 12 % af de adspurgte personer været på 'selvkomponeret' efter- eller videreuddannelse inden for de seneste to år. Undersøgelsen redegør ikke for karakteren af disse aktiviteter, og der foreligger ikke øvrige systematiske oplysninger herom. Alligevel kan der nævnes et par eksempler på typiske, selv-arrangerede uddannelsesforløb:

Studierejser til udlandet er både eftertragtede og udbredte. De spænder fra rene 'kig over skulderen'-arrangementer over deltagelse i korte kurser, seminarer, workshops og kongresser

til længerevarende studieforløb ved uddannelsesinstitutioner.

Finansieringen er lige så varieret og kan helt eller delvis bestå i arbejdsgiverstøtte, fonds- og legatmidler, ophavsretsmidler, egenfinansiering samt kombinationer heraf.

Sproguddannelse er ligeledes et udbredt fænomen med stor variation: fra aftenskoleundervisning til kompetencegivende universitetskurser (Åbent Universitet).

Der findes en række *studiestøtteordninger* til finansiering af selvorganiserede studieprojekter. Midlerne til studiestøtten kommer fra Dansk Journalistforbunds ophavsretsfond. De tre af studiestøtteordningerne administreres af DjE på vegne af Journalistforbundet og Freelancegruppen. Andre studiestøtteordninger administreres af medarbejderforeninger i f.eks. Danmarks Radio og TV 2 eller af faglige organisationer som Pressefotografforbundet. Men for både Freelancegruppen og Pressefotografforbundet og de nævnte medarbejderforeninger gælder, at de er dele af Dansk Journalistforbunds system.

Studiestøtten kan søges af redaktionelle medarbejdere og freelancere på grundlag af en beskrivelse af et seriøst selvorganiseret studieprojekt og et troværdigt budget. Der gives ikke støtte til f.eks. journalistisk research og reportagerejser, og arbejdsløse kan ikke modtage studiestøtte.

3.3. Finansiering

Sammenfattende kan det bemærkes, at al journalistisk efteruddannelse og diplomuddannelsen i dag er *brugerfinansieret* - uden offentlig medfinansiering.

Finansieringen består primært af bidrag fra Pressens Uddannelsesfond (PU) og deltagergebyrer. Dertil kommer midler fra Dansk Journalistforbunds ophavsretsfond og virksomheders investeringer i egne kurser og i medarbejdernes selvorganiserede projekter.

Det er svært at opgøre de samlede omkostninger til journalistisk efteruddannelse i Danmark. Et skøn viser imidlertid, at branchen i dag bruger mindst 50 mill. kr. om året.

Heraf bruges 16 - 18 mill. kr. til efteruddannelse og diplomuddannelse via Den journalistiske Efteruddannelse og Danmarks Journalisthøjskole.

Dansk Journalistforbunds medlemmer har i langt hovedparten af forbundets overenskomster adgang til betalt efteruddannelse uden tab af fritid.

En række elementer går igen i mange overenskomster. F.eks. gælder følgende for Fællesoverenskomsten (provinsdagblade, medlemmer af Danske Dagblades Forenings Forhandlingsorganisation, DDFF), *Det Berlingske Hus*, Ritzaus Bureau, Aller, Foreningen af Arbejderbevægelsens Elektroniske Medievirksomheder (FAEM) m.fl.: Alle har adgang til én uges efteruddannelse hvert år. Ikke anvendt tid kan overføres til kommende år, dog kan højst seks uger opsamles. Efteruddannelsen foregår primært ved kurser støttet af PU, men kan også ske efter aftale, når formålet har journalistisk relevans. Medarbejderen kan ikke modsætte sig ledelsens forslag om at anvende opsparet tid til relevant efteruddannelse. Ledelsen kan ikke nægte tilladelse til relevant journalistisk efteruddannelse. De nævnte virksomheder bidrager alle til PU.

Eksempler på variationer heraf:

Politikens Hus: Generel adgang til at søge betalt efteruddannelse, ikke bundet til en årlig uge. Fuldt medlem af PU.

Jyllands-Posten: Årlige efteruddannelsesuger kan anvendes 'på forskud'. Garanti for budgetteret efteruddannelsespulje. Ret til individuelle projekter. Fuldt medlem af PU.

Danmarks Radio: DR er forpligtet til at gennemføre introducerende uddannelse og løbende efteruddannelse. Skriftlig uddannelsesplan for hver enkelt medarbejder. Fuldt medlem af PU.

TV2: Ret til årlig efteruddannelsesuge, dog inden for en bestemt samlet beløbsramme pr. år. Ikke medlem af PU.

Samordningen af Arbejderbevægelsens Fagblade og Tidsskrifter (SAFT), freelance-aftale: Der betales årligt et beløb (p.t. kr. 60.000 kr.) som bidrag til freelancers deltagelse i kurser på Den journalistiske Efteruddannelse. Tilsvarende bidrages for freelance pressefotografer.

Amter og kommuner: Delvist medlem af PU.

Staten: I juni 1995 er der i overenskomstforhandlinger mellem Dansk Journalistforbund og Finansministeriet opnået enighed om tilslutning til PU for journalister, ansat i statens tjeneste.

Ved overenskomstfornyelsen i foråret 1995 mellem DDFF og DJ forhøjedes det årlige bidrag pr. medarbejder til Pressens Uddannelsesfond med virkning fra 1. marts 1996 fra 1.980 kr. til 2.300 kr. Denne forhøjelse er senere indarbejdet i flere andre overenskomstfornyelser - bl.a. på Danmarks Radio.

Medieudvalget tolker disse resultater som et klart signal om, at der er stor vilje hos branchens virksomheder og ansatte til fortsat at prioritere indsatsen for journalistisk efter- og videreud-

dannelse.

3.4. Den historiske baggrund

Hvad angår den historiske baggrund for den nuværende ordning for journalistisk efter- og videreuddannelse i Danmark kan der opstilles nedenstående *historiske oversigt over journalistisk uddannelse*.

Historisk oversigt over journalistisk uddannelse

1946	Første journalistkurser ved Aarhus Universitet
1954	Institut for Presseforskning og Samtidshistorie oprettes ved Aarhus Universitet
1962	DJH oprettes - der gennemføres også en række efteruddannelseskurser
1970	Institut for Presseforskning oprettes under DJH
1971	Den fire-årige grunduddannelse oprettes
1975	Pressens Uddannelsesfond oprettes
1979	Mange danske journalister får overenskomstmæssig adgang til efteruddannelse på typisk en uge om året
1979	DjE oprettes
1980	DjE udbyder de første kurser
1981	Institut for Presseforskning nedlægges
1984	Tillægsuddannelsen på DJH oprettes
1989	DJH genoptager arbejdet med selvstændigt at udbyde efteruddannelseskurser
1992	Start på forsøg med Diplomuddannelsen på DJH
1994	DJH begynder at udbyde efteruddannelseskurser via DjE

Kapitel 4: Behov for efter- og videreuddannelse

4.1. Opprioritering af efteruddannelse - den livslange uddannelse

Overalt i samfundet registreres der i dag et stigende behov for efteruddannelse og videreuddannelse.

For at kunne beskrive, forstå og arbejde i et stadigt mere informationsbaseret, komplekst og internationaliseret samfund kræves der ændrede kvalifikationer. Ikke mindst inden for det, man traditionelt betegner som de kreative fag, iagttages et stort samfundsmæssigt behov for højt uddannet arbejdskraft.

Det enkelte menneske opfatter det også i stigende grad som både nødvendigt og personligt attraktivt at efteruddanne sig i takt med den informationsteknologiske udvikling og den stigende efterspørgsel fra virksomhederne på både veluddannede generalister og eksperter.

Fra statsministeren, fra andre folkevalgte politikere og i samfundet generelt formuleres der i disse år et krav om at styrke den journalistiske faglighed - med bl.a. det formål at forbedre kvaliteten af mediernes dækning af den demokratiske proces. Der peges specifikt på behovet for en øget indsats i den journalistiske efter- og videreuddannelse.

En sådan indsats kan bl.a. ses som et led i regeringens og Folketingets generelle opprioritering af voksen- og efteruddannelse.

En forøget efteruddannelse har ud over en indsats, målrettet for at forbedre det redaktionelle indhold i tv, radio, aviser og andre trykte medier, også andre samfundsmæssige funktioner.

I *Rapport fra udvalget om voksen- og efteruddannelse*, Finansministeriet 1994, er betydningen af efteruddannelse sammenfattet i bl.a. følgende konklusioner:

Efteruddannelse:

- øger vækstpotentialet i økonomien;
- reducerer strukturproblemer på arbejdsmarkedet - øger mobiliteten;
- fremmer den demokratiske beslutningsproces.

Den øgede indsats på voksen- og efteruddannelsesområdet kan ses som et led i en ny samfundsmæssig uddannelsesordning - *den livslange uddannelse*.

Med livslang uddannelse menes ikke, at journalister og andre redaktionelle medarbejdere i

fremtiden skal sidde på skolebænken i årevis. Begrebet betyder, at et livslangt arbejde i dag ikke alene kan udføres på basis af de faglige færdigheder, man lærte sig som mesterlærling eller under en uddannelse, da man var ung, plus de erfaringer, som arbejdslivet senere har givet én. I dag er det bredt anerkendt, at det er nødvendigt løbende at opdatere og forny sine kvalifikationer og ind imellem måske også at omskole sig.

Et system til livslang uddannelse vil efter al sandsynlighed blive opbygget inden for en række erhverv i de kommende årtier i forskellige former og varieret omfang.

Medieudvalget ser en øget indsats inden for den journalistiske efter- og videreuddannelse som et væsentligt element i opbygningen af et livslangt uddannelsessystem målrettet til de elektroniske medier, dagbladene og andre formidlingsvirksomheder.

For flertallet af redaktionelle medarbejdere vil det i år 2005 - 2010 i højere grad end i dag være en del af et livslangt karriereløb at deltage i efter- og videreuddannelse.

En del af den livslange uddannelses- og udviklingsproces vil fysisk foregå på den enkeltes arbejdsplads og vil ske i samspil med kolleger og det medieprodukt, som virksomheden udgiver.

4.2. De generelle behov

De *professionelle kvalifikationsbehov*, som en ny efter- og videreuddannelsesordning skal kunne imødekomme, er særdeles alsidige.

Samfundet omkring medierne rejser hele tiden nye krav til journalistikkens form og indhold - også i disse år. Politikere i det offentlige og private samt andre betydningsfulde kræfter blandt kilderne og forbrugerne tilkendegiver, at mediernes dækning -journalistikkens indhold - bliver mere præcis, forklarende og internationalt orienteret.

Den daglige produktion af journalistik i massemedier foregår i dag på mange forskellige måder, f.eks.:

- i de landsdækkende dagblade, i ugeblade og i organisationsblade;

- hos Danmarks Radio og TV 2 med deres public service-forpligtelser og i små reklamefinansierede lokalradioer;

- som tekst-tv, Bulletin Board Services (BBS) og nye online-tilbud fra bladhusene.

Hundredvis af forskellige medier med klart forskellige produktionsbetingelser og deadlines rejser naturligvis krav om en række forskellige færdigheder hos deres medarbejdere.

Mangfoldigheden i fagets uddannelsesbehov kan også anskueliggøres gennem en beskrivelse af sammensætningen af medlemsskaren i Dansk Journalistforbund. Forbundet organiserer tæt ved 100 % af de redaktionelle medarbejdere og optager dels ansøgere med traditionel journalistisk eller pressefotografisk grunduddannelse, dels ansøgere uden sådanne forudsætninger, men som arbejder redaktionelt - fastansat eller freelance. Disse to typer af medlemmer i Journalistforbundet har en række sammenfaldende, men også på visse områder forskellige efter- og videreuddannelsesbehov.

Optaget af medlemmer i Dansk Journalistforbund i 1994 kan tjene til at belyse spredningen af den journalistiske arbejdskraft *uden* forudgående journalistisk uddannelse.

Af de 410, der blev optaget som medlemmer i Dansk Journalistforbund i 1994, havde 195 en grunduddannelse fra faget. 49 havde anden journalistrelevant uddannelse (f.eks. pressefotograf), mens 166 blev optaget uden journalistfaglig uddannelsesmæssig forudsætning. Af dem havde 105 mindre end tre års erfaring med journalistisk arbejde.

De 105 blev uden grunduddannelse ansat til at udføre journalistiske arbejdsfunktioner på både dagblade, tv, elektroniske nyhedstjenester og i informationsjournalistiske medier, og de 105 - alene fra året 1994 - repræsenterer en gruppe af medarbejdere på medierne, hvor efterspørgslen efter journalistisk efter- og videreuddannelse er betydelig.

Blandt flertallet af fagets uddannede udøvere opstår der også gennem et langt arbejdsliv et behov for en *generel opdatering* af evnerne til at kunne arbejde journalistisk. Mange får brug for en ajourføring af de journalistiske metoder, nyhedsbegrebet, genrerne, de sproglige færdigheder, den moderne præsentationsteknik m.m. En ajourført og fornyet viden om stofområdernes indhold er også vigtig for de fleste på ét eller andet tidspunkt i deres karriere.

Efteruddannelsesbehovene i faget er ikke kun betinget af den enkeltes personlige ønske om nye færdigheder og supplerende af traditionel viden. Behovene opstår grundlæggende som et resultat af en hastig og vedvarende teknologisk udvikling og gennem markante forandringer i læsernes, lytternes og seernes krav til mediernes journalistiske indhold og brugbarhed. Samlet er det udviklinger, der medfører en nedbrydning af faggrænserne og skaber nye arbejdsfunktioner, nye begrebsdefinitioner og fremmer tværfagligheden, og som også skaber den enkeltes behov for at deltage i de forskellige uddannelsesaktiviteter,

Behovet for i en uoverskuelig omverden at få sorteret, beskrevet og sat i perspektiv er stort, og ønsket om at dække dette behov rettes i stigende omfang til de store dagblade og dele af radioens og tv's programflade. Den journalistiske fremstilling bruges af mange virksomheder og institutioner som en del af et beslutningsgrundlag, og der argumenteres overalt for, at medierne i de kommende år skal søge en dybere og mere præcis dækning af miljøforhold, samfundet og hverdagslivet herhjemme og i udlandet.

Der kan således identificeres et samfundsmæssigt behov for, at danske journalister generelt forøger deres almen- og specialviden, og at de dermed forbedrer kvaliteten i dækningen af stofområderne.

En ny efter- og videreuddannelsesordning skal kunne inddrage det hele i sit tilbud - ikke i hvert enkelt program, men over en lang række af varierede tilbud.

4.3. En undersøgelse af behov

Set fra den enkelte persons og virksomheds synsvinkel har behovet for journalistisk efter- og videreuddannelse i årevis været utilstrækkeligt belyst. Der har manglet en grundig, uafhængig og aktuel analyse.

Med det formål at beskrive og dokumentere uddannelsesbehov og -ønsker fik Medieudvalget i vinteren 1994/95 gennemført en undersøgelse med titlen '*Behov for journalistisk efter- og videreuddannelse - en kvalitativ og kvantitativ undersøgelse blandt ledere og medarbejdere*'. Undersøgelsen bestod af to dele. Den *kvantitative del* blev gennemført ved hjælp af spørgeskemaer udsendt til 669 medlemmer af Dansk Journalistforbund og 200 redaktører på tv, radio, dagblade, magasiner, fagblade og distriktsblade. Svarprocenterne i de to delgrupper var henholdsvis 62 % og 77 %. Den *kvalitative del* bestod af interviews med 24 ledere og 32 medarbejdere. Svarene fra den kvalitative undersøgelse blev brugt ved udarbejdelsen af spørgeskemaet.

Formålet med undersøgelsen var bl.a. at belyse:

Hvad er behovet - set fra mediernes side og fra medarbejdernes side?

Hvilke af disse behov tilgodeses allerede i dag?

Hvilke behov er ikke tilgodeset i dag?

Det blev præciseret, at undersøgelsen skulle afdække *alle* typer af behov, uanset om de ville

kunne dækkes af interne eller eksterne uddannelsesforløb og institutioner.

Der er følgende *hovedkonklusioner* i undersøgelsen:

48 % af de ca. 6200 redaktionelle medarbejdere, freelancere og arbejdsløse har været på efteruddannelse i mindst én uge i de seneste tre år. Flertallet har behov for mere og anderledes efteruddannelse.

To ud af tre udtrykker interesse for en mere systematisk, længerevarende efteruddannelse. 5% har inden for de seneste to år gennemgået eksisterende længere uddannelser som diplomuddannelserne på DJH eller Åbent Universitet. Kun få bruger formuleringen 'videreuddannelse' om deres interesse, men behovsundersøgelsen dokumenterer, at mange i dag er interesseret i længerevarende og mere kompetenceopbyggende uddannelsesforløb. Især ledere og medarbejdere ved de elektroniske medier finder ikke, at deres efteruddannelsesbehov bliver tilgodeset i dag. Mange medarbejdere på specielt tv-stationer mener, at der er for få kvalificerede tilbud planlagt direkte til de specielle behov, der gælder for journalistisk arbejde i de elektroniske medier.

På området de trykte medier udtrykker 75 % tilfredshed med de nuværende muligheder. Blandt dem, der ikke deltager i efteruddannelse, angives som de væsentligste begrundelser herfor: "manglende tid, ingen relevante kurser og prisen".

80% af både journalister og redaktører tilkendegiver, at det er vigtigt, at efteruddannelsesaktiviteter baseres på veldefinerede forudsætninger hos deltagerne. 58% mener, at "forskellige vidensniveauer hos kursusedtagere er et problem".

Selvom 75 % af både ledere og medarbejdere tilkendegiver, at de almindeligvis foretrækker eksterne aktiviteter i forskellige former, udtrykker mange samtidig et ønske om, at efteruddannelse ikke altid planlægges som "en uge eksternt". En række emner og specielt oplæring i ny teknik foretrækkes af mange afviklet som kortere intensive kurser internt på arbejdspladsen. På de elektroniske medier anbefaler mange brugen af konsulenter tilknyttet arbejdspladsen.

Mere forskning og samarbejde med udenlandske uddannelsesinstitutioner vurderes gennemgående positivt af både ledere og medarbejdere.

Medieudvalget har specielt hæftet sig ved disse hovedkonklusioner fra behovsundersøgelsen, og konklusionerne indgår som en del af dokumentationen for de anbefalinger af aktiviteter i en nyordning for efter- og videreuddannelse, som vil blive beskrevet i kapitel 6.

4.4. De nye og mediespecifikke behov

Med rapporten *Behov for journalistisk efter- og videreuddannelse* er der blevet foretaget en grundig undersøgelse af, hvilke temaer og færdigheder der efterspørges blandt de ca. 6200 redaktionelle medarbejdere, og som redaktørerne finder væsentlige - også for virksomhederne. Ifølge undersøgelsen er der næsten sammenfaldende opfattelser mellem ledere og medarbejdere af efteruddannelsesområdernes betydning.

De mest *efterspurgte temaer* blev i prioriteret orden:

- Inspiration og idéudvikling
- Dybdeborende journalistik
- Fortælle teknik/story-telling
- Beskrivende journalistik/reportage
- Sproglige færdigheder i dansk
- Etik og moral
- Computeren som værktøj
- Ledelse på en journalistisk arbejdsplads
- Finpudsning af research
- Databasesøgning
- Samarbejde/teambuilding.

Emnerne er velkendte i de nuværende uddannelsesstilbud, men med den høje prioritering af f.eks. '*idéudvikling, fortælle teknik og samarbejde*' er det tydeligt, at der i stigende omfang efterspørges et kreativitetsfremmende input, der kan styrke den enkeltes evne til at fungere i en mere og mere procesorienteret produktionsgang, hvor produktet ikke så meget går fra hånd til hånd, fra maskine til maskine, men udføres af et team i samarbejde og på en teknologi, der kan udøve mange af delfunktionerne frem til det færdige produkt. Dette gælder specielt for radio- og tv-produktionen, men også i stigende omfang i de trykte medier.

Den omfattende *digitalisering* af journalistikkens grundmateriale vil i de kommende 10 år få afgørende betydning for redaktionernes opbygning og for efterspørgslen på uddannelse. Det forhold, at informationer på tekst og i tale, cleansound, stillbilleder, video, grafik og musik omkodes til computernes bits og bytes, vil medføre, at de klassiske opdelinger mellem trykte medier og elektroniske medier, radio og tv, mere og mere ophæves. Multimedier med interaktivitet bliver til massemedier.

Som et resultat af denne udvikling vil mange redaktionelle medarbejdere få et påtrængende behov for oplæring i, hvordan man betjener det nye apparatur og arbejder med det digitaliserede råmateriale. En del skrivende journalister skal f.eks. kunne optage interviews på video. Pressefotografer skal fremover beherske mørkekammerets billedbehandling på en billedcomputer.

I specielt de elektroniske medier foregår der i disse år en hastig nedbrydning af gamle faggrænser. Betjeningen af tv- og radioteknologien bliver spredt ud på flere faggrupper. Som følge af en stadig bredere definition af, hvad der er journalistiske arbejdsopgaver, opstår der nye typer af mediespecifikke uddannelsesbehov, og et stigende antal medarbejdere har brug for kurser som: Teknik for journalister og journalistik for teknikere. Der er også brug for flere efteruddannelsesaktiviteter, der gennem processer integrerer journalistik, lyd- og billedoptagelse og studieværtsfunktionen i hinanden.

4.5. Freelanceres, selvstændiges og arbejdsløses behov

I faget eksisterer der en større gruppe af selvstændige og freelancere, som sælger journalistiske produkter og i perioder arbejdskraft til alle typer af medier. Knap 15 % af Dansk Journalistforbunds medlemmer er freelancere. Rundt om i landet findes også en del mindre selvstændige produktionsselskaber, der leverer journalistik til tv, radio og til de trykte medier. Særligt inden for tv-mediet og i stigende omfang også på radio er der en klar udvikling i retning af, at mere arbejde bliver varetaget af ikke-fastansatte medarbejdere. TV 2's landsdækkende sendeflade er opbygget omkring en entreprisemodel, hvor store og små produktionsselskaber sælger udsendelser og journalistisk arbejdskraft til TV 2, og Danmarks Radio går i samme retning på en del af programfladen.

I Dansk Journalistforbund har der i en årrække været ca. 8% arbejdsløse medlemmer. De arbejdsløse har et stort behov for efteruddannelse og omskoling bl.a. for at øge deres mobilitet.

De ikke-ansatte journalisters og pressefotografers uddannelsesbehov er i form og indhold ikke afgørende anderledes end de behov, som fastansatte redaktionelle medarbejdere udtrykker. Men gruppen er vigtig at holde sig for øje, når rammerne og økonomien for en nyordning for journalistisk efteruddannelse skal fastlægges. Selvstændige, freelancere og arbejdsløse bør i udstrakt omfang have mulighed for at kunne få deres uddannelsesbehov opfyldt på lige vilkår med det store fastansatte flertal - af hensyn til både virksomhedernes behov for kvalificeret arbejdskraft og til den enkeltes trivsel, menneskeligt og professionelt.

Kapitel 5: Kilder til inspiration for en nyordning

Flere forhold tjener til inspiration for en nyordning for efter- og videreuddannelse af journalister og andre redaktionelle medarbejdere. De væsentligste inspirationskilder er udviklinger i teknologien, det fremtidige mediebillede og forbrugernes ændrede krav til mediernes redaktionelle indhold.

Erfaringer fra andre landes efteruddannelsesordninger og fra andre danske uddannelsesområder er imidlertid også relevante inspirationskilder for en nyordning.

5.1. Erfaringer fra andre lande

På medieområdet hersker der nogle forhold, der gør det muligt at hente inspiration hos andre skandinaviske lande. Selvom de tre lande har et meget forskelligt antal dagblade - med offentlige støtteordninger til 'svage' aviser i Norge og Sverige - og selvom vores naboer har flere landsdækkende kommercielle tv-kanaler end os, er forholdene sammenlignelige.

I Danmark, Norge og Sverige muliggør overenskomsterne således, at flertallet af de redaktionelle medarbejdere årligt kan deltage i et efteruddannelsesarrangement. De overenskomstbestemte private midler finansierer delvist de tre forskellige ordninger, der eksisterer i de skandinaviske lande.

5.1.1. Norge

I Norge foregår efteruddannelse hovedsageligt på *Institutt for Journalistisk* samt i mindre omfang på *Pressens Lederprogram*. På virksomheder og tv-stationer gennemføres interne uddannelser.

Institutt for Journalistikk i Fredrikstad er den største og mest veludviklede efteruddannelsesinstitution i Skandinavien. Dens gennemslagskraft kan bl.a. tilskrives følgende forhold:

Instituttets arbejde foregår i tæt samspil og løbende dialog med medievirksomhederne og branchens professionelle medarbejdere. Der foregår planlagt afsøgning af norske udviklingstendenser inden for journalistik og medier. De områder, hvor der særligt er behov for uddannelsesindsats, søges identificeret og beskrevet. Instituttet indhenter også erfaringer og beskriver udviklingstendenser i andre lande.

Der igangsættes udredningsarbejder og forskningsprojekter inden for journalistik, modtagergrupper, medier m.m. Forskningens resultater offentliggøres i rapporter og bøger.

Instituttfor Journalistikk udgiver årligt to store kursusprogrammer med kurser, seminarer og andre af instituttets aktiviteter.

Der søges skabt en indholdsmæssig sammenhæng mellem kurser, fagligt udviklingsarbejde, forskning og forlagsvirksomhed. De nye elektroniske muligheder i databaser og online-systemer inddrages i disse år i instituttets tilbud. Mangfoldigheden af aktiviteter stimulerer hinanden.

Instituttet beskæftiger sig især med journalistik, herunder offentliggørelsesformerne af stort set alle typer medier: Dagspressen, fagpressen, radio og tv. Instituttet beskæftiger sig både med trykte og elektroniske medier. Det anses for en fordel i en tid, hvor det trykte og det elektroniske flyder sammen og nye medieformer opstår.

Instituttet gennemfører virksomhedskurser og konsultativ bistand. Det giver tæt kontakt til virksomhederne, medarbejderne og hverdagens udfordringer.

Institutt for Journalistikk er både offentligt og privat finansieret. Instituttet modtager årligt ca. 8 mill. n.kr. fra den norske stat plus projektbevillinger og administrationsbidrag. Samlet er bidraget mere end 11 mill. n.kr. pr. år. Branchen deltager i finansieringen gennem overenskomstbestemte midler og ophavsretsmidler.

Instituttet har 18 fastansatte journalistiske medarbejdere/kursusledere plus to forskere og et administrativt personale tilknyttet.

Den norske ordning for journalistisk efteruddannelse er - ligesom den danske - under revision.

I Norge foregår der i disse år et arbejde med at koble de eksisterende efteruddannelsesstilbud, som indeholder virksomhedsinterne aktiviteter, med et nyudviklet system for kompetencegivende journalistisk *videreuddannelse*. Arbejdet er ikke færdiggjort, men det kan fungere som en inspirationskilde for en dansk videreuddannelsesordning.

5.1.2. Sverige

Sverige har en ordning for efteruddannelse af journalister, der i et vist omfang er bestemt af, at der i Sverige arbejder mere end 15.000 journalister plus informationsmedarbejdere, og at en væsentlig del af disse ikke har modtaget grunduddannelse i journalistik.

I Sverige er der to institutioner, der udbyder efteruddannelse for professionelle redaktionelle

medarbejdere. Der gennemføres også en række uddannelsesaktiviteter i de svenske medievirksomheder. Desuden foregår der specialkurser, videregående grunduddannelser og tillægsuddannelser på de svenske universiteter og grunduddannelsesinstitutioner.

På de to svenske efteruddannelsesinstitutioner kan der hentes inspiration særligt på følgende områder:

Pressinstitutet i Stockholm er en selvejende institution, der er finansieret af ophavsretsmidler og kontrolleret af arbejdsgiverne og det svenske journalistforbund. Pressinstitutet udbyder kortere efteruddannelsesaktiviteter i journalistik og i dele af den journalistiske produktionsproces. Instituttet har tre medarbejdere.

Instituttets aktiviteter er specielt interessante i relation til de kurser, som Pressinstitutet gennemfører på forskellige virksomheder. Normalt foregår det med et undervisningsprogram, som lægger vægt på et indhold af en almen professionel interesse. Der foregår også en vis indholdsmæssig bearbejdning af undervisningens indhold relateret til den virksomhed eller medarbejdergruppe, der er målet.

Institutionen forfortbildning av journalister - FOJO er en efteruddannelsesinstitution tilknyttet Högskolen i Kalmar. FOJO finansieres især af det svenske undervisningsministerium med ca. 6 mill. s.kr. årligt. Der betales også deltagergebyrer fra virksomhederne. FOJO har seks journalistiske medarbejdere/kursusledere og et administrativt personale.

FOJO lægger vægt på at kombinere kortere kursusaktiviteter med anvendt forskning og udgivelse af faglige publikationer. Institutionen udgiver to årlige kursusprogrammer.

En af institutionens væsentligste opgaver er at tilbyde journalistisk efteruddannelse til medarbejdere i medierne, der ikke har en journalistisk grunduddannelse. På FOJO kan der således hentes erfaringer og eksempler på, hvordan undervisningsprogrammer for ikke-grunduddannede teknikere, fotografer, journalister m.fl. kan udarbejdes.

FOJO har også et stærkt internationalt engagement finansieret af den svenske stat. Institutionen gennemfører kurser i f.eks. de baltiske lande og bringer journalister fra tredje verdenslande til Sverige til længerevarende kurser.

5.1.3. USA

Uden for Skandinavien påkalder især to institutioner i USA sig interesse som inspirationskilde: *American Press Institute* i Reston ved Washington og *The Poynter Institute* for Media Studies i Florida.

Begge efteruddannelsesinstitutioner arbejder med en sådan professionel kvalitet i undervisningens indhold, i kredsen af oplægsholdere og kursusledere samt i den pædagogiske indsats, at der på flere områder kan hentes inspiration her. Begge institutioner markedsfører én gang om året deres aktiviteter gennem et omfattende program, der primært udbyder kurser, workshops og seminarer, men også andre typer aktiviteter.

The Poynter Institute adskiller sig fra andre institutter ved at etablere forsøgsprojekter i samarbejde med amerikanske medievirksomheder. Igennem forsknings- og udredningsprojekter identificeres udviklingstendenser og afdækkes nye muligheder i journalistikken, sproget og artikel-/programformerne. Disse muligheder afprøves konkret i samarbejde med medievirksomheder. Projekterne afrapporteres og giver ofte nogle - for virksomhederne og deres medarbejdere - direkte brugbare undersøgelsesresultater.

5.2. Erfaringer fra andre uddannelsesområder

Som en anden inspirationskilde til en nyordning for journalistisk efter- og videreuddannelse kan nævnes erfaringer fra andre danske uddannelsesområder.

Medieudvalget har i den forbindelse hæftet sig ved erfaringer fra sygeplejerskeuddannelsen, Den Grafiske Højskole og Mikroelektronisk Center ved Danmarks Tekniske Universitet.

Inden for *efter- og videreuddannelse af sygeplejersker* arbejdes der med koordination mellem sundhedsinstitutionens målrettede udviklingsstrategier og undervisningens form og indhold. De nye færdigheder og den faglige inspiration, som deltagerne får, skal kunne omsættes i ændringer i det daglige arbejde. Institutionernes udviklingsstrategier og medarbejdernes uddannelse søges kombineret, så de gensidigt forstærker og beforder hinanden.

For *Den Grafiske Højskoles* vedkommende kan det fremhæves, at der foregår en frugtbar vekselvirkning mellem efteruddannelse, anvendt forskning og konsultativ assistance i tæt

samarbejde med virksomheder og medarbejdere i den grafiske branche. Højskolens bestyrelse har overvejende repræsentation fra branchens egne virksomheder og organisationer, hvilket bidrager til, at skolens efteruddannelse og øvrige aktiviteter afspejler branchens skiftende behov.

Mikroelektronisk Center (MIC) ved Danmarks Tekniske Universitet har et koncept, som minder om Den Grafiske Højskoles. Dels foregår undervisning, forskning og konsultativ virksomhed i dynamisk sammenhæng. Dels har branchen betydelig indflydelse på centrets ledelse og aktivitet. Til forskel fra Den Grafiske Højskole er centret ikke en selvejende institution med en grunduddannelse, men et selvstændigt institut under en offentlig institution, Danmarks Tekniske Universitet.

Medieudvalget er opmærksom på, at Mikroelektronisk Center - til trods for, at det er er tilknyttet en offentlig institution - har stort spillerum for egne aktiviteter i nøje koordination med branchen.

Selvom Medieudvalget gerne lader sig inspirere af efteruddannelsesmodeller fra andre områder, må det dog betones, at en nyordning for journalistisk efter- og videreuddannelse efter udvalgets opfattelse hverken kan eller bør konstrueres som en tro kopi af andre modeller. Nyordningen må først og fremmest modsvare særlige vilkår og behov i *mediebranchen* samt de individuelle og samfundsmæssige behov for livslang uddannelse.

Skulle de aktiviteter og den model, som betænkningen i de følgende kapitler foreslår, støde an mod tilvante måder at konstruere efter- og videreuddannelse på i Danmark, vil Medieudvalget derfor appellere til at gå nye veje for at føre betænkningens anbefalinger ud i livet.

Kapitel 6: Forslag til aktiviteter i en nyordning

6.1. Forudsætningerne

For at kunne imødekomme de mangeartede behov gennem en nyordning for journalistisk efter- og videreuddannelse må ordningen være opbygget, så den sikrer mangfoldighed i form og alsidighed i indhold.

Med ca. 6.200 journalister og andre redaktionelle medarbejdere og med nogle hundrede danske medievirksomheder er målgruppen for en nyordning overskuelig. Overskueligheden skal dog sammenholdes med, at medievirksomhederne, medarbejderne og freelancerne ofte befinder sig på et højt professionelt niveau.

I nyordningen skal der derfor arbejdes meget bevidst i forholdet mellem kvalitet og kvantitet. Der skal hele tiden foregå en identifikation af de faktiske uddannelsesbehov og af deres omfang. Visse specifikke behov deles måske kun af 50 journalistiske medarbejdere og enkelte virksomheder, men behovene er alligevel væsentlige, og de skal kunne imødekommes på et professionelt niveau. Andre behov er så udbredte, at den samme uddannelsesaktivitet vil skulle gennemføres i årevis og med hundredvis af deltagere.

En kommende efter- og videreuddannelsesordning starter ikke ved et nul. Helt tilbage fra 1960'erne er der arbejdet med journalistisk efteruddannelse både i uddannelsesinstitutionerne og på medievirksomhederne. En nyordning vil nødvendigvis bygge på den platform af professionelle erfaringer, der allerede eksisterer, og den skal kunne videreføre de bedste dele af de tilbud, der udbydes i dag.

På en række områder vil en offentlig medfinansiering af journalistisk efter- og videreuddannelse muliggøre nye og stærkt efterspurgte aktiviteter. Senere i kapitlet følger en gennemgang af ti konkrete arbejdsområder, som en ordning vil skulle forestå. I det følgende er beskrevet de *vigtigste tilgange* til journalistisk efteruddannelse, som nyordningen bygger på:

En nyordning bør i højere grad end i dag udvikles ud fra planlagt identifikation af nye indsatsområder, målstyring, samarbejdsprojekter og udviklingsprocesser.

Implementering og produktudvikling skal styrket indgå i uddannelsesplanlægningen. Ordningen bør intensivere arbejdet for, at virksomheder og medarbejdere kan drage nytte af det faglige udbytte, som deltageren tilegner sig under uddannelse. Der skal gøres

en øget indsats for, at den ændring/udvikling, som den enkelte deltager opnår i efter- og videreuddannelse, spiller positivt sammen med de produktudviklingsplaner og udviklingsstrategier, som de forskellige virksomheder har. En udvidelse af den samlede aktivitet vil medføre, at en forøget del af uddannelsen kan blive virksomhedsbaseret.

Der skal foregå en forbedret og forøget uddannelse af redaktionelle medarbejdere ved tv og radio. Behovsundersøgelsen dokumenterer klart, at der særligt på dette område eksisterer uopfyldte behov, som de nye muligheder kan bidrage til at opfylde.

Journalistisk videreuddannelse skal udvikles og formaliseres. Op mod to tredjedele af faget efterspørger forbedret adgang til længerevarende og mere kompetenceopbyggende uddannelsesforløb.

Inden for de stofområder, hvor medierne dækker den demokratiske proces både internationalt, nationalt, regionalt og lokalt, skal der ske en målrettet indsats for at forbedre vidensgrundlaget for den redaktionelle dækning. Den politiske journalistik skal gøres til genstand for en forøget indsats, både inden for efter- og videreuddannelse og udviklingsarbejde.

6.2. Struktur og indhold baseret på analyse- og udviklingsprojekter

Mere *analyse- og udviklingsarbejde* betragtes i det følgende som en forudsætning for, at der kan opbygges mere tidssvarende og professionelt kvalificerende uddannelsestilbud end de nuværende. Metodisk erfaringsopsamling bør tilføres flere ressourcer.

En nyordning skal på en række af de følgende aktivitetsområder i højere grad end i dag indholdsmæssigt baseres på resultater af et prioriteret og målstyret analyse- og udviklingsarbejde, som identificerer og afdækker udvalgte tendenser i medieverdenen og giver inspiration til planlægning af undervisningen. Som grundlag for dette analyse- og udviklingsarbejde anvendes i højere grad end i dag journalistik- og medieforskning.

Da denne betænkning har til formål at anbefale en konkret opbygning af et journalistisk efter- og videreuddannelsessystem, som over en årrække skal realiseres, er beskrivelsen strukturel. Det følgende er en beskrivelse af de *ti indsatsområder*, en kommende ordning bør bestå af, hvis den skal kunne imødekomme de væsentligste behov.

1. indsatsområde:

Flere redaktionelle medarbejdere på efteruddannelse

Det første indsatsområde består af:

Kortere kurser, workshops og seminarer for personlig og faglig udvikling. Kursusprogrammernes indhold planlægges på en måde, så undervisningen giver deltagerne færdigheder, der samvirker med de udviklingsstrategier, som de enkelte medievirksomheder og branchen som helhed styres efter.

Tilbud om professionel opdatering af de journalistiske metoder, sproget i skrift og tale, færdigheder i redigering, design og fremmedsprog, præsentation og betjening af nye teknologier. Efteruddannelsesprogrammerne skal introducere internationale tendenser i medieudviklingen og i det redaktionelle arbejde og tilbyde aktuel viden om stofområdernes indhold herhjemme og i udlandet.

Målrettet til det journalistiske arbejde inden for tv og radio udarbejdes et specielt udbud, som planlægges fleksibelt og i tæt samspil med de elektroniske mediers fortsatte gennemæssige og teknologiske udvikling.

Målrettede tilbud særligt til pressefotografer, grafikere/designere/tegnere, informationsjournalister og til redaktionelle medarbejdere, der arbejder journalistisk med fagblade, magasiner og ugeblade.

Specielle efteruddannelsestilbud til en række ikke-grunduddannede medarbejdergrupper. Det kan være tv-teknikere, der nu arbejder integreret i den journalistiske produktionsproces. Det kan være typografer, der layouter og redigerer i redaktionssekretariatene.

2. indsatsområde:

Journalistiske videreuddannelser

Indsatsområdet udgøres af et system bestående af længerevarende og kompetenceopbyggende kursusforløb, der forudsætter deltagererfaringer på et professionelt niveau.

Undervisningens kvalitet garanteres af personer med faglig autoritet. De journalistiske videreuddannelser opbygges som modulkurser, fjernundervisning, Åben Uddannelse m.m. Der udvikles en fælles struktur for de journalistiske videreuddannelser med et eksamensbevis/uddannelsesbevis som dokumentation for gennemført uddannelse.

Der gives hovedsageligt videreuddannelse i:

Viden om stofområdernes indhold

De journalistiske arbejdsmetoder - redigering, billedjournalistik m.m.

Informationsjournalistik.

Indsatsen koncentrerer sig endvidere om:

Videreuddannelserne i de journalistiske arbejdsmetoder adskilles og målrettes i nogle tilfælde til arbejdsfunktioner i henholdsvis de elektroniske og i de trykte medier.

På vidensområdet - stofområdernes indhold - samarbejdes der med relevante institutter på universiteterne. Der gøres brug af en kombination af akademikere og erfarne redaktionelle medarbejdere som undervisere. Videreuddannelserne tilbyder forskningsunderbygget undervisning på et højt niveau til journalister, der er eller ønsker at blive specialiseret på et stofområde.

Videreuddannelserne planlægges hovedsageligt direkte for de redaktionelle medarbejdere under hensyntagen til de konkrete produktionsforhold, som gør sig gældende for det journalistiske arbejde. Der vil i enkelte tilfælde kunne gøres brug af allerede eksisterende uddannelser, der er planlagt for andre faggrupper.

I Åben Uddannelse ligger der gode muligheder for at sammensætte nogle relevante og målrettede journalistiske videreuddannelser specielt på vidensområdet.

3. indsatsområde:

Lederuddannelse

Under hensyntagen til at der er forskel på de lederkvalifikationer, der efterspørges på forskellige typer af elektroniske og trykte medier, bør der udvikles tilbud om lederuddannelse. Tilbudene kan være efteruddannelse, videreuddannelse eller mere individuelt arrangerede uddannelsesforløb. Den redaktionelle leder har som andre ledere behov for generelle lederkvalifikationer, men også for træning i at kunne tackle de mange specielle ledelsesopgaver, der opstår i de redaktionelle miljøer.

Indholdsdefinitionen i de kommende tilbud om lederuddannelse forudsætter samarbejde med brancheorganisationer og aftagervirksomheder. Lederuddannelse bør foregå som en kombination af generel ledertræning og en bearbejdning af den redaktionelle leders specifikke behov.

4. indsatsområde:

Research-, analyse- og udviklingsarbejde

En kommende nyordning for journalistisk efter- og videreuddannelse indeholder økonomiske midler, arbejdskraft og nogle organisatoriske rammer, der muliggør et øget analyse- og udviklingsarbejde. Arbejdet målrettes specielt til journalistikkens former, genrer og produktionsvilkår og har især til formål at støtte professionaliseringen af undervisningens indhold og den pædagogiske form ved konsekvent at inddrage viden om og problemstillinger fra de arbejdsprocesser, hvor de journalistiske produkter produceres.

En nyordning igangsætter analyseprojekter og tilstræber - for at kvalificere analysearbejdet - at anvende medie-, teknologi- og journalistikforskning. Erfaringer fra professionelle mediefolk herhjemme og i udlandet inddrages i stort omfang, og disse erfaringer kobles til danske forhold og redaktionernes dagligdag.

Et fagligt miljø for analyse- og udviklingsarbejde og bearbejdning af professionelles erfaringer kan fungere som en ressourcebase for en aktivitet, hvor bladhuse, tv- og radiostationer, organisationer, myndigheder m.fl. kan bestille et udredningsarbejde, udført inden for journalistik - journalistiske former, genrer og produktionsvilkår.

Det er ikke hensigten at opbygge et egentligt sektorforskningsinstitut, ligesom de offentlige bevillinger til nyordningen ikke bør indgå i de årlige forskningsprioriteringer.

5. indsatsområde:

Modernisering af undervisningsformerne - flere samarbejdsprocesser

På flere områder viser undervisningsformerne (ugekurser, seminarer og længere eksterne undervisningsforløb) sig i disse år utilstrækkelige. Disse former modsvarer ikke fuldt ud de behov, der skabes specielt under produktionsprocesser i tværfaglige teams, hvor grupper af ansatte har behov for samlet at kunne gennemgå en lære- eller omskolingsproces. Ofte i forbindelse med produktudvikling.

En væsentlig begrundelse for at knytte et analyse- og udviklingsarbejde til en nyordning er, at dette arbejde kan danne det indholdsmæssige grundlag for, at de nuværende undervisningsformer kan suppleres med flere proceslignende samarbejdsprojekter, der kombinerer:

- planlagt identifikation af behov, udviklinger og problemer;
- anvendelse af forskning og andre typer af undersøgelser;
- efteruddannelse - internt i virksomheden og/eller eksternt;

produktudvikling gennem implementering af f.eks. nye journalistiske arbejdsmetoder i virksomhederne;

en faglig af rapportering af hele processen og af resultaterne, så flere kan drage nytte af erfaringerne.

6. indsatsområde:

Samarbejde med den virksomhedsintegrerede uddannelse - konsultativ bistand

En nyordning skal kunne fungere i både konkurrence og i samarbejde med den ret omfattende virksomhedsintegrerede uddannelse, der foregår på hovedparten af de større medievirksomheder i Danmark.

Målet må være konkurrence på kvalitet i udbud, indhold og brugbarhed og ellers et udstrakt samarbejde. Der er bl.a. med behovsundersøgelsen dokumenteret stort behov for både de centrale og de virksomhedsinterne uddannelsesaktiviteter. En central nyordning skal fungere som serviceorgan og faglig støtte for de interne aktiviteter.

En vigtig opgave vil i den sammenhæng være, at en nyordning udvikler tilbud om foredrag og kortere undervisningsforløb, der gennemføres på virksomhederne.

En anden oplagt samarbejdsform er proceslignende forløb, baseret på analyser og erfaringsindsamling.

Endnu et vigtigt område er *konsultativ bistand* - både hvad angår rådgivning om og gennemførelse af produktudvikling samt et fagligt forsvarligt program for undervisning, herunder forslag til oplægsholdere og relevante undervisningsmaterialer.

På længere sigt vil det være ønskeligt, om en central ordning direkte er i stand til at levere undervisningsmateriale tilpasset virksomheders produktudviklingsplaner og medarbejdernes specifikke behov.

7. indsatsområde:

Støtte til individuel og selvorganiseret uddannelse

Den relativt store aktivitet med selvorganiserede efteruddannelsesprojekter og deltagelse i undervisning på universiteter herhjemme og i udlandet skal støttes. Det samme skal det store arbejde, der foregår med at søge inspiration og ny faglig viden på f.eks. studierejser.

Støtten kan især foregå på det indholdsmæssige plan gennem vejledning, opbygning af kontak-

ter og netværk samt direkte hjælp til den enkelte med at lave aftaler. Ved Dansk Journalistforbunds eksisterende studiestøtteordninger, som er finansieret af ophavsretsmidler og administreres af DjE og forskellige medarbejderforeninger og faglige organisationer, foregår der i dag en ret omfattende økonomisk støtte til selvorganiserede uddannelsesprojekter. Rapporter fra uddannelsesforløbene udgør en informationsressource for kolleger, som ønsker at planlægge egne uddannelsesprojekter eller foretage journalistisk arbejde inden for emner og lokaliteter, som rapporterne beskriver.

En nyordnings støtte til selvorganiserede studieprojekter skal koordineres med de eksisterende studiestøtteordninger.

Følgende konkrete aktiviteter kan igangsættes:

En øget indsats for at udnytte den faglige ressource, der ligger i kompetente afreporteringer af selvorganiserede uddannelsesprojekter.

Udarbejdelse af lister/håndbøger/databaser over relevante universiteter og udbydere af efteruddannelse i Danmark og udlandet. Oplysninger om steder, hvor der foregår særlig relevant undervisning for redaktionelle medarbejdere.

Der etableres kontakt med udvalgte universitetsinstitutter og relevante efteruddannelsesinstitutioner herhjemme og i udlandet, så journalisters og andre redaktionelle medarbejders muligheder for at blive optaget på uddannelserne forøges.

8. indsatsområde:

Et værksted for multimedier og onlineprodukter samt et tv-eksperimentarium

I de kommende år vil der opstå et stort behov for, journalister og redaktionelle medarbejdere kan få adgang til et computersystem med det software, de netværksforbindelser m.m., som er nødvendige for journalistiske produktion på multimedier- og onlinesystemer - herunder produktion af den elektroniske avis.

En kommende nyordning for efter- og videreuddannelse skal have adgang til et computer-værksted for multi- og onlinemedier. Et undervisningssystem, hvor interesserede kan afprøve maskinerne og omskoles til at kunne producere journalistiske multimedie- og onlineprodukter. På et multimedieværksted kan der også gennemføres faglige udviklingsprojekter og forsøg med det samarbejde mellem forskellige faggrupper, som er så essentielt for multimedieproduktioner.

I forbindelse med anskaffelsen og opbygningen af et sådant computerværksted er det vigtigt at være opmærksom på, at Danmarks Journalisthøjskole i løbet af få år skal råde over et tilsvarende system til brug for grunduddannelsen. Det bør derfor overvejes, om der skal etableres to 'offentlige' undervisningssystemer i Danmark: *Ét*, der primært bruges til efteruddannelse, omskoling og forsøg med produktudvikling i tæt samarbejde med *et andet* værksted, der primært bruges til grunduddannelse. Eller om det er mere realistisk, at der kun etableres ét værksted i Danmark, som bruges til grunduddannelse, efteruddannelse/omskoling og udviklingsarbejde.

Det er også nyttigt at være opmærksom på, at der i Danmark allerede i dag eksisterer velfungerende undervisningssystemer til multimedieproduktioner - dog ikke planlagt for journalistisk arbejde og elektroniske aviser - og at der kan være mulighed for et samarbejde.

Som en integreret del af arbejdet med at opprioritere uddannelse rettet til de elektroniske medier undersøges mulighederne for at etablere eller at samarbejde med et *tv-eksperimentarium*, der både kan bruges til undervisning og analyse- og udviklingsarbejde.

9. indsatsområde:

Internationalt samarbejde

En nyordning bør opbygge netværkslignende samarbejdsrelationer til udvalgte efteruddannelsesinstitutioner i udlandet. Specielt er institutionerne i Norge, Sverige og USA attraktive samarbejdspartnere.

I lande som Finland, Holland, Tyskland, Østrig og i Norditalien findes også undervisningsinstitutioner, som på trods af mange samarbejdsforstyrrende forskelligheder er nyttige partnere.

Samarbejdet kan i Europa bedst foregå gennem organisationen *European Journalism Training Association (EJTA)*, hvor der findes en sektion for Mid Career Training Institutes. Sektionen er en løs europæisk organisering af 15-20 store og små branchestyrede efteruddannelsesinstitutioner, universitetsinstitutter og andre undervisningsinstitutioner, der på vidt forskelligt økonomisk og fagligt grundlag udbyder efteruddannelse til professionelle journalister. Arbejdet i denne Mid Career-sektion er først begyndt at tage form. I sektionen rigger der muligheder for at koordinere initiativer og projekter mellem institutioner fra flere lande.

Den professionelle efteruddannelsesinstitution *European Journalism Centre* (EJC) i Maastricht i Holland er også en mulig samarbejdspartner for en nyordning.

10. indsatsområde:

Udgivelse af undersøgelser og undervisningsmaterialer

Til brug for af rapportering af undersøgelserne, erfaringsindsamlingen og de forskellige produktudviklingsprojekter, som en nyordning skal indgå i, må der udgives rapporter. Denne af-rapportering bør også foregå elektronisk som et supplement til det trykte materiale.

Det vil være en væsentlig opgave for en nyordning at udgive undervisningsmateriale, kompendier m.m. til støtte for undervisningen på ordningens efter- og videreuddannelser og til de virksomhedsintegrerede aktiviteter.

Til brug for denne udgivelse skal der foregå **forlagsarbejde** i tilknytning til nyordningen. Forlagsarbejdet bør samarbejdes med forlaget *Deadline* på Journalisthøjskolen, og arbejdet bør konkret udføres af entreprenører fra forlagsbranchen.

6.3. En sammenfatning af **det** nye og tidsperspektivet

Det følgende er en tydeliggørelse af, på hvilke områder der særligt vil opstå nye muligheder gennem en offentlig medfinansiering. Det gælder for:

Journalistiske videreuddannelser

Opprioritering af specifikke behov hos medarbejdere på tv og radio

Journalistik på multimedier, onlinemedier - den elektroniske avis

Implementering - øget samspil med produktudvikling

Bedre kobling mellem undervisning, projektarbejde, analyse og udvikling

En modernisering af undervisningsformerne - flere udviklingsprocesser

Samarbejde med den virksomhedsintegrerede efteruddannelse

Øget støtte til selvorganiserede studieprojekter

Publicering af rapporter og undervisningsmateriale

Flere redaktionelle medarbejdere på efteruddannelse

Forøget uddannelsesindsats på området: Den politiske journalistik

I forbindelse med en konkret planlægning af en kommende nyordning for journalistisk efter- og videreuddannelse er *tidsperspektivet* vigtigt. De mangeartede kvalifikationsbehov, mang-

foldigheden af medierne, de forskellige overenskomster, lovgivning og traditionerne i faget medfører, at det tager tid at skabe en nyordning.

Det vil være en fejltagelse at tro, at kvalifikationsbehovene kan imødekommes og mange af udviklingsproblemerne i branchen afhjælpes, hvis der blot igangsættes en lang række nye efter- og videreuddannelsesaktiviteter på én gang. Sådan fungerer området ikke.

Den store udfordring for uddannelsesplanlægningen ligger i at udbyde aktiviteter, kursusprogrammer og at gennemføre udviklingsprocesser på et professionelle niveau m.h.t. indhold, form og timing.

En nyordning skal realiseres i en nøje planlagt proces over to-tre år. Aktiviteterne skal samordnes og tilbudene skærpes i kvalitet, form og indhold, inden de markedsføres over for en krævende branche. Det vil sandsynligvis tage fire-fem år, før alle de foreslåede aktiviteter fungerer med den synergieffekt, som det er målet at nå.

Kapitel 7: Indstilling om en nyordning for efter- og videreuddannelse

I lyset af de behov, der i det foregående er identificeret, og på baggrund af de aktiviteter, der er blevet fremhævet som nødvendige for at imødekomme disse behov, har Medieudvalget analyseret forskellige muligheder for organisering af en nyordning for efter- og videreuddannelse af journalister og andre redaktionelle medarbejdere ved de trykte såvel som de elektroniske medier.

Som en konsekvens af disse analyser er udvalget nået frem til at anbefale en nyordning, der kan forene de bedste elementer fra de hidtidige ordninger med de nye muligheder, der vil opstå med et offentligt engagement i efteruddannelse på medieområdet.

7.1. Kriterier og modeller for en nyordning

I analysen og vurderingen er der i særlig grad blevet lagt vægt på følgende kriterier for en nyordning:

Den skal kunne imødekomme de påviste og forventelige nye behov for efter- og videreuddannelse på medieområdet.

Den skal fremme aktiviteterne på de ti indsatsområder, som er beskrevet i kapitel 6.

Den skal sikre, at efter- og videreuddannelsessystemet er enkelt og overskueligt for alle potentielle brugere.

Den skal være i stand til at reagere hurtigt og fleksibelt i forhold til medieverdenens hastige genremæssige og teknologiske udvikling.

Det hidtidige aktive og forpligtende engagement fra branchens side skal fastholdes.

Den offentlige medfinansiering skal udnyttes optimalt til at imødekomme de behov, som det ikke hidtil har været muligt at dække med de ressourcer, der har været til rådighed.

Den skal sikre den **synergieffekt**, det er muligt at opnå i kraft af et tæt og smidigt samarbejde mellem de enkelte uddannelsesinstitutioner indbyrdes og med de enkelte medievirksomheder.

Medieudvalget har overvejet fordele og ulemper ved flere organisationsformer.

I den forbindelse er *specielt fire modeller* blevet diskuteret:

Model 1. At udbygge *Den journalistiske Efteruddannelse* ved at tilføre institutionen et offentligt tilskud.

Model 2. At oprette et *Institut for Journalistik* som en selvejende institution.

Model 3. At oprette et *Institut for Journalistik* i tilknytning til Danmarks Journalisthøjskole.

Model 4. At tilføre ekstra ressourcer til DJH - uden at oprette et nyt institut.

Model 1. Udbygge Den journalistiske Efteruddannelse

Ved at føre ekstra ressourcer til *Den journalistiske Efteruddannelse* (DjE) kunne institutionen sættes i stand til at forestå aktiviteterne inden for de ti indsatsområder beskrevet i kapitel 6. Medieudvalget har imidlertid valgt at se bort fra denne model, bl.a. fordi der blandt de elektroniske medier ikke har været tilslutning til en sådan løsning. Ansatte ved de elektroniske medier har således givet udtryk for, at DjE er 'for dagbladsorienteret' (jf. behovsundersøgelsen), og i udvalgsarbejdet har repræsentanter for elektroniske medier udtrykt manglende tillid til, at DjE vil kunne varetage disse mediers interesser i en nyordning.

Selvom andre medlemmer af Medieudvalget ikke deler bedømmelsen af DjE, har det samlede udvalg valgt at tage kritikken til efterretning og undladt at pege på en sådan løsningsmodel.

Model 2. Institut for Journalistik som selvejende institution.

Denne institution kan fysisk placeres i en nybygning ved Danmarks Journalisthøjskole eller i andre velegnede lokaler i tilknytning til undervisningsmiljøet i Århus.

Den selvejende institution er den organisationsform, der bedst sikrer instituttet en reel selvstændighed. Organisationsformen giver instituttets medarbejdere de bedst mulige organisatoriske betingelser for at opbygge dialogformer og nye måder at samarbejde undervisning og analyse- og udviklingsarbejde på. Uafhængigheden skaber også et optimalt udgangspunkt for den brede kontakt, som instituttet skal fundere sit arbejde på. En kontaktflade, der indeholder så forskellige samarbejdspartnere som universiteterne og andre offentlige undervisningsinstitutioner, private dagblade og bladhuse, forskellige typer af radio- og tv-stationer, brancheorganisationer, en række private erhvervsvirksomheder og enkeltpersoner herhjemme og i udlandet.

Den selvejende institution sætter som organisationsform instituttets bestyrelse i stand til at fastlægge nogle attraktive løn- og arbejdsforhold samt en administrativ praksis, som kan

tiltrække og fastholde netop den type af kvalificerede journalister og arbejdere, der er i stand til at opbygge og udføre arbejdet i de ti indsatsområder.

De samlede undervisningsaktiviteter i en nyordning for journalistisk efter- og videreuddannelse og administrationen af et *Institut for Journalistik* kan finansieres af både private og offentlige midler, hvilket der er præcedens for i undervisningssystemet og i andre sektorer i samfundet.

Der vil i en nyordning for journalistisk efter- og videreuddannelse, koordineret af en selvvejende institution, kunne gennemføres en selvstændig regnskabsaflæggelse for henholdsvis de offentlige og de private midler.

Den nødvendige synergieffekt i forhold til de eksisterende miljøer for undervisning og forskning i journalistik og medieforhold kan sikres gennem fysisk nærhed og faste samarbejdsrelationer.

De vigtigste argumenter for denne model er, at den:

- sikrer den største handlefrihed til at koordinere aktiviteterne i nyordningen;
- skaber de bedste muligheder for en dialog med branchens aktører;
- undgår en integration under Danmarks Journalisthøjskoles gældende styrelseslov og løn- og arbejdsvilkår. Det bliver derfor bl.a. muligt at tiltrække den ønskede arbejdskraft til instituttet.

Model 3. Institut for Journalistik i tilknytning til Danmarks Journalisthøjskole

Instituttet placeres i en tilbygning til DJH og bliver med denne organisationsform til en selvstændig enhed i tilknytning til statsinstitutionen. De offentlige midler tilgår *Institut for Journalistik* via en øget bevilling til DJH.

Instituttet følger ikke Journalisthøjskolens styrelseslov, ansættelsesprocedurer eller den administrative praksis.

Med organisationsformen: en selvstændig enhed i tilknytning til DJH, bliver der mulighed for at skabe et konstruktivt samvirke mellem aktiviteter, finansieret af offentlige midler, og undervisning gennemført for private midler. En nyordning for journalistisk efter- og videreuddannelse baseres i sin helhed på et sådant samspil mellem offentlige og private aktiviteter, og *Institut for Journalistik* vil, organiseret som en selvstændig enhed i tilknytning til Journalisthøjskolen muliggøre adskilt administration og regnskabsaflæggelse for henholdsvis de offent-

lige og de private midler.

Organisationsformen muliggør også, at instituttets bestyrelse kan fastlægge de nødvendige attraktive løn- og arbejdsforhold, der kan tiltrække og fastholde kvalificerede uddannelsesarbejdere og kompetente journalister med erfaringer fra redaktionelt arbejde på de store redaktioner.

Med en tilknytning til DJH sikres en reel synergieffekt i forhold til de eksisterende miljøer for undervisning og forskning i journalistik og massekommunikation på Journalisthøjskolen, universiteterne og andre offentlige undervisningsinstitutioner.

Model 4. Ekstra ressourcer til DJH - uden at oprette et nyt institut

I denne model er der ikke tale om at oprette et nyt selvstændigt institut, men om at tilføre Danmarks Journalisthøjskole ekstra ressourcer, så de beskrevne aktiviteter inden for de ti indsatsområder kan løses på tilfredsstillende vis. Modellen tager sigte på at styrke samspillet mellem grunduddannelse, efteruddannelse, videreuddannelse samt tillægsuddannelse ved Journalisthøjskolen.

Efter modellen udføres de ti indsatsområder gennem en styrket efter- og videreuddannelsesindsats på Journalisthøjskolen finansieret af de ekstra bevillinger. Administrationen af ordningen underlægges skolens styrelseslov, løn- og ansættelsesforhold samt administrative praksis.

En integration af aktiviteterne i Journalisthøjskolen vil sikre en stærk synergieffekt med den forskning og grunduddannelse i journalistik, der foregår på skolen.

Placeringen sikrer også et samspil med en forskning i massekommunikation, som foregår hos nogle af Journalisthøjskolens samarbejdspartnere på Aarhus Universitet og Handelshøjskolen i Århus.

Medieudvalget har noteret sig, at især mediebranchen fraråder en løsning, som betyder integration i DJHs nuværende organisatoriske struktur.

Da mediebranchens positive medvirken er en væsentlig forudsætning for at skabe en nyordning, forekommer denne model således urealistisk.

I hvilket omfang og eventuelt på hvilken måde en eventuel ny styrelseslov ved Danmarks Journalisthøjskole skulle gøre en integrationsmodel realistisk, har Medieudvalget ikke haft mulighed for at vurdere inden for arbejdsrammen for denne betænkning.

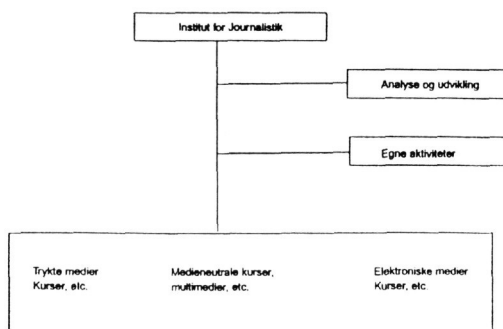
Da Medieudvalget - bortset fra to medlemmer - er enig om at støtte *model 3* (at etablere *Institut for Journalistik* som en selvstændig enhed i tilknytning til DJH), er det følgende en uddybning af denne model.

7.2. Instituttets styrelse

Da det fremtidige institut skal være ansvarligt for, at det samlede udbud af efteruddannelse i så høj grad som muligt svarer til de faktiske behov i mediebranchen, bør denne centrale placering afspejle sig i dets styrelse. Det mest nærliggende må derfor være, at branchens vigtigste organisationer er repræsenteret med bestemmende indflydelse, og at formandsposten besættes efter enig indstilling fra branchens repræsentanter. En sådan konstruktion er i forvejen kendt fra DJHs uddannelsesråd og DjEs bestyrelse, men kredsen af repræsenterede i instituttets bestyrelse bør være større, mens antallet af repræsentanter for enkelte organisationer kan være mindre. Det afgørende i den forbindelse er at udarbejde vedtægter, der sikrer en fastholdelse af branchens traditioner for at træffe beslutninger om efter- og videreuddannelsesspørgsmål ved *konsensus*.

Hvad det *økonomiske grundlag* angår, forudsættes det, at det fremtidige offentlige bidrag til journalistisk efteruddannelse tilgår det nyoprettede institut. De offentlige midler vil derved blive anvendt i snæver koordination med anvendelsen af de private bidrag fra mediebranchen. Det skal i den forbindelse fremhæves, at de relevante organisationer under udvalgsarbejdet klart har tilkendegivet, at de agter at fastholde engagementet på efter- og videreuddannelsesområdet. Ligeledes er det en forudsætning, at aftagere, der nyder godt af de aktiviteter, som kanaliseres igennem instituttet, skal deltage i finansieringen i form af deltagergebyrer og kontingent. Kontingentets størrelse fastlægges ved en forhandling mellem bestyrelsen og de store brugere af nyordningens uddannelsesstilbud. Der forhandles også om en speciel ordning for ikke-fastansatte og for mindre medievirksomheder.

På den baggrund kan følgende model rides op for instituttets aktiviteter i forhold til den samlede mediebranche.

7.3. Institut for Journalistik - opgaver og indsatsområder

Den overordnede opgave for *Institut for Journalistik* består i at sørge for det bedst mulige samlede udbud af efter- og videreuddannelse for journalister og andre redaktionelle medarbejdere.

Det indebærer, at instituttet som mål skal have at imødekomme alle relevante behov for efter- og videreuddannelse i medierne i takt med udviklingen og ændringerne af disse behov. I den forbindelse er der grund til at rette særlig opmærksomhed mod det forhold, at de elektroniske medier af historiske og organisatoriske årsager hidtil har været relativt svagt placeret i de journalistiske efteruddannelsesaktiviteter.

Indsatsområderne for *Institut for Journalistik* skal, som beskrevet i kapitel 6, være følgende:

Efteruddannelse

Journalistiske videreuddannelser

Lederuddannelse

Analyse- og udviklingsarbejde

Modernisering af undervisningsformerne

Konsultativ bistand

Selvorganiseret uddannelse

Et værksted for multimedier og online-produkter

Internationalt samarbejde

Publicering af undersøgelser og undervisningsmaterialer.

På baggrund af den overordnede opgave og disse indsatsområder vil de vigtigste aktiviteter for *Institut for Journalistik* bestå i at:

koordinere og igangsætte efter- og videreuddannelse - i samarbejde med nuværende udbydere og nye entreprenører;

yde konsultativ bistand til virksomheder inden for både de trykte og de elektroniske medier;

informere branchen om andre institutioners efter- og videreuddannelse, bl.a. relevante universitetskurser under Åben Uddannelse;

forestå analyse- og udviklingsarbejde, som kan understøtte instituttets øvrige opgaver.

For at sikre, at disse aktiviteter bliver udført på et højt fagligt niveau, at efter- og videreuddannelsessystemet er enkelt og overskueligt, at der er sammenhæng og variation i det samlede udbud, og at der løbende sker fornyelser i forhold til medieverdens behov, må instituttet have en størrelse, der i sig selv er tilstrækkelig til at danne rammen om en professionel virksomhedskultur. Det skal have karakter af et koordinerende og initiativtagende kraftcenter. Følgelig vil det have brug for en højt kvalificeret leder og et antal medarbejdere med solide professionelle kvalifikationer på de forskellige indsatsområder. I vurderingen af de økonomiske rammer for nyordningen har udgangspunktet været, at der er behov for i hvert fald fire medarbejdere af denne art (jf. kapitel 8). En sådan personalesammensætning er også nødvendig for at foretage analyse- og udviklingsarbejdet i nyordningen.

På den anden side skal instituttet ikke være større, end at det kan arbejde med den nødvendige fleksibilitet. En række af de opgaver, det har ansvaret for at få udført, skal klares gennem udliciteringer. Derved sikres den ønskede synergieffekt. Og det vil også være den bedste garanti for, at den fremtidige offentlige medfinansiering bliver anvendt efter det primære formål.

7.4. Instituttets forhold til andre aktører

Selv om de enkelte medievirksomheder typisk vil være aftagere - og ikke udbydere - af efteruddannelsestilbud, kan de i nogle sammenhænge optræde som bidragsydere til disse aktiviteter. Derudover er der de seneste år opstået en række nye potentielle bidragsydere til forskellige former for efteruddannelse inden for medierne. Det bør være en vigtig opgave for det foreslåede institut at få aktiveret dette potentiale, der bl.a. omfatter følgende institutioner og aktiviteter:

Den Danske Filmskole har efter etablering i 1992 af en tv-linie, der bl.a. omfatter produceruddannelse, åbnet muligheder for et nyt efteruddannelsesmiljø.

Den Grafiske Højskole har som en central aktivitet netop efter- og videreuddannelse inden for sit kompetenceområde. Der eksisterer allerede i et vist omfang et samarbejde mellem denne institution og DjE og DJH.

Videoskolen i Viborg og Københavns Tekniske Skole er uddannelsessteder for bl.a. AV-assi-

stent- og MTM-uddannelserne.

Den Europæiske Filmhøjskole ved Ebeltoft er ikke i øjeblikket i stand til at tilbyde nævneværdig efteruddannelse, men skolen har optimale rammer for det, når muligheden opstår.

Universiteterne indgår på to måder i forhold til efter- og videreuddannelsen. For det første har flere universitetsinstitutter i de senere år udviklet egentlige medieuddannelser, der i stigende grad også inddrager praktiske og produktive elementer i uddannelsen og forskningen, og disse kan inddrages i efter- og videreuddannelsen. For det andet viser behovsundersøgelsen, at mange journalistiske medarbejdere i deres efter- og videreuddannelse efterspørger den faglige formidling, der foregår på de øvrige universitetsinstitutter, og her er der store muligheder for udvikling af et endnu tættere samarbejde.

Nye kreative miljøer - f.eks. knyttet til Mouse House og Kaos Management - er opstået inden for de seneste år, og det kan forventes, at der sådanne steder vil udvikle sig nye initiativer på bl.a. multimedieområdet i den kommende tid. Erfaringerne fra disse kreative miljøer kan bruges af det påtænkte institut.

Udlandet er i stigende grad blevet mål for efteruddannelsesaktiviteter, både i kraft af beslutninger på de enkelte medievirksomheder og igennem den individuelle studiestøtteordning, som administreres af DjE. Mulighed for at hente international erfaring og inspiration bør være et vigtigt element i det samlede udbud.

Andre potentielle aktører inden for efter- og videreuddannelserne kan være konsulentfirmaer og enkeltpersoner med professionel baggrund. Nogle få udbyder allerede efteruddannelse målrettet til medieverdenen, mens andre råder over ekspertise, der med fordel kan inddrages i specifikke kursustilbud.

Samarbejdet mellem *Institut for Journalistik* og andre uddannelsesinstitutioner vil i et vist omfang kunne foregå inden for ordningen om *Åben Uddannelse*. Institutet kan således koordinere og informere mediebranchen om Åben Uddannelseskurser af relevans for journalister og andre redaktionelle medarbejdere.

Instituttets faglige stab kan:

indhente informationer fra universiteter og andre uddannelsesinstitutioner om Åben Uddannelseskurser;

vurdere hvilke kurser, der har appel til branchen (f.eks. sprogkurser ved humanistiske fakulteter, EU-jura ved jura-studiet og økonomi-studier ved handelshøjskoler);

udbrede kendskabet i branchen til disse kurser - eventuelt i samarbejde med de pågældende uddannelsesinstitutioner.

Endvidere kan instituttet tage initiativ til nye Åben Uddannelseskurser, som kan arrangeres i samarbejde med Danmarks Journalisthøjskole, universiteter og andre uddannelsesinstitutioner.

7.5. Forholdet til Den journalistiske Efteruddannelse

I den eksisterende struktur for efter- og videreuddannelse af redaktionelle medarbejdere er Den journalistiske Efteruddannelse (DjE) en så betydelig aktør, at Medieudvalget har fundet det naturligt og nødvendigt at medtænke DjEs rolle i en nyordning med et *Institut for Journalistik*.

Udvalget foreslår, at der i forhold til DjE oprettes ordninger, der sikrer et overskueligt system for alle potentielle brugere for at undgå et såkaldt dødvægtstab, som vil forekomme, hvis der udbydes eller gives tilskud til overlappende aktiviteter på samme tid.

Da DjE er finansieret og styret af mediebranchen selv, finder Medieudvalget det ikke hensigtsmæssigt at stille forslag om institutionens fremtid. Men Medieudvalget finder det positivt, at repræsentanter for branchen er villige til at drøfte mulighederne for på længere sigt at integrere DjEs organisation og aktivitet i instituttet.

Anbefalinger vedr. en nyordning for journalistisk efter- og videreuddannelse

I. Behov, indsatsområder og arbejdsopgaver

Medieudvalget har - bortset fra kartelformand Ole Kidmose - en fælles opfattelse af, hvilke uddannelsesbehov en kommende nyordning for journalistisk efter- og videreuddannelse skal imødekomme, og der er enighed om, at en nyordning kan realiseres gennem de ti indsatsområder, som er beskrevet i kapitel 6 i denne betænkning.

I Medieudvalget er der på samme måde enighed om, at den organisatoriske struktur for nyordningen skal sikre et bredt råderum, så de kommende medarbejdere og bidragydere til ordningen rent praktisk vil være i stand til at udføre de nye arbejdsopgaver, der er beskrevet i de ti indsatsområder.

Medieudvalget - bortset fra ét medlem - er således enigt om at anbefale en nyordning for journalistisk efter- og videreuddannelse med hensyn til:

- de nye *behov*, der bør opfyldes;
- de ti *indsatsområder*, der bør prioriteres;
- de *arbejdsopgaver*, der bør løses inden for de ti områder.

n. Organisering af nyordningen

II. 1. Institut for Journalistik som et selvstændigt institut under Danmarks Journalisthøjskole

Et samlet medieudvalg - bortset fra kartelformand Ole Kidmose og professor Niels Thomsen - anbefaler, at der med offentlig finansiel støtte oprettes og drives et *Institut for Journalistik (IJ)*, som et selvstændigt institut i tilknytning til Danmarks Journalisthøjskole.

Selvstændighed og fleksibilitet er nøgleord for det nye institut og afgørende for, at arbejdet i den nye ordning kan udføres med den mangfoldighed i undervisningsformerne, samarbejdsrelationerne og tilgangene til arbejdet i den redaktionelle proces, som det har været intentionen at sikre med anbefalingerne i denne betænkning.

Selvstændighed og fleksibilitet skal sikres ved, at instituttet får sin egen bestyrelse, udpeget og sammensat således at mediebranchens væsentligste organisationer er sikret bestemmende indflydelse. Formanden for bestyrelsen skal udpeges af ministeren efter indstilling fra branchen. Bestyrelsen skal have den fulde kompetence inden for instituttets arbejdsområde. Heri ligger bl.a., at instituttet ikke skal følge den for DJH gældende styrelseslov, ansættelsesprocedure, stillingsstrukturer eller administrative praksis i øvrigt - men at instituttet tværtimod har sine egne vedtægter og procedurer.

Dertil kommer, at instituttet skal modtage eget offentligt tilskud og aflægge selvstændigt regnskab herfor. Tilskudet kan praktisk forvaltes af DJHs administration efter en nærmere udformet samarbejdsaftale mellem IJ og DJH.

Instituttet skal arbejde snævert sammen med institutioner, der allerede udbyder efter- og videreuddannelse eller agter at gøre det i fremtiden. Formålet med instituttet er først og fremmest at sikre, at alle relevante behov for efter- og videreuddannelse bliver identificeret og imødekommet. Det skal primært ske gennem en løbende overvågning og udvikling af den samlede indsats på området, men i nogle tilfælde også gennem egne initiativer. For at sikre, at udbudet svarer til behovene i en branche under bestandig og hastig forandring, skal instituttet udføre analyse- og udviklingsarbejde i journalistiske former, genrer og vilkår. Derimod er det ikke hensigten at opbygge et egentligt sektorforskningsinstitut, ligesom dets bevillinger ikke bør indgå i de årlige forskningsprioriteringer.

Instituttets omfang og professionelle niveau skal svare til disse krav. Grundmodellen bør være en relativt lille, men højt kvalificeret stab af fastansatte medarbejdere, der har tilstrækkelige økonomiske ressourcer til rådighed til at få en række opgaver løst både i instituttets eget regie og af andre institutioner med relevant kompetence og ressourcegrundlag.

Det vil være en vigtig opgave for instituttet at opmuntre en sådan større variation i det samlede udbud. I den forbindelse bør der i særdeleshed lægges vægt på en hurtig udbygning af

efter- og videreuddannelse af særlig relevans for tv og radio.

Anbefalingerne om at etablere et selvstændigt institut i tilknytning til Danmarks Journalisthøjskole er en mellemløsning mellem det helt selvstændige institut og en ordning, hvor instituttet for journalistik er en fuldstændig integreret del af Danmarks Journalisthøjskole.

Hensigten med denne mellemløsning er at sikre:

- at de afsatte ressourcer til uddannelse på medieområdet bliver udnyttet optimalt
- at der bliver skabt grundlag for at udvikle et kvalificeret analyse- og udviklingsmiljø, og
- at der bliver skabt en positiv synnergieffekt og koordinering mellem grunduddannelsen og efter- og videreuddannelsen.

Den selvstændighed, der ligger i denne ordning, må samtidig betragtes som en afgørende forudsætning for, at de forskellige grupper af brugere får den nødvendige indflydelse på, hvordan efter- og videreuddannelsen tilrettelægges. Det skal i den forbindelse fremhæves, at Dansk Journalistforbund, Danske Dagblades Forening, Danmarks Radio og TV 2 alle har frarådet en egentlig integration i DJHs nuværende organisatoriske struktur.

Med den foreslåede tilknytning til DJH vil *Institut for Journalistik* mest hensigtsmæssigt kunne placeres ressortmæssigt under Undervisningsministeriet. Til gengæld bør det med en bestyrelsespost til Statsministeriet markeres, at pressens minister aktivt er engageret i instituttets opbygning, virksomhed og udvikling.

n.2. Forbehold vedr. betænkningens anbefalinger

To medlemmer af Medieudvalget, kartelformand Ole Kidmose og professor Niels Thomsen, har tilkendegivet forbehold over for (dele af) betænkningen.

Kartelformand *Ole Kidmose*, Grafisk Industri- og Mediekartel, tilkendegiver:

"...et forbehold over for anbefalingerne og betænkningen som helhed. Dagens aviser er med sin faste rubrik 'Rettelse' et klart eksempel på en dequalificering af produktet og tillige en

illustration af manglende evner til fra journalistisk/redaktionel side at videregive rigtige oplysninger, og var vel indirekte også det statsministeren henviste til ved Medieudvalgets nedsættelse: at kvaliteten i dansk journalistik skulle styrkes.

Behovet for journalistisk efter- og videreuddannels er reelt nok, men efter min opfattelse går Betænkningen med sine krav om yderligere teknologisering af den journalistiske efter- og videreuddannelse videre end det oprindelige kommissorium, idet Betænkningen generelt er blevet et udtryk for Danske Dagblades Forenings og Dansk Journalistforbunds hensigt om gennem uddannelserne at monopolisere eksempelvis arbejdsområder i den trykte presses prepress produktion.

Medieudvalget bliver dermed - i strid med sit kommissorium - talsmand for ensidige strukturelle og organisatoriske synspunkter i mediebranchen."

Professor *Niels Thomsen* tilkendegiver:

"Denne betænkning udtaler og begrundet et behov for videreuddannelse af journalister, som jeg ikke skal bestride - men som jo allerede foregår i et langt fra ubetydeligt omfang. Men den forklarer ikke, hvorfor og hvordan fire højtlønnede og fuldtidsbeskæftigede mediefolk samt et firemands sekretariat skal ansættes til at udvikle og styre en sådan kursus- og formidlingsvirksomhed i et fritstående institut for journalistik. Hvis de fire stillinger helt eller delvis skal optages af forskning, må de besættes ud fra dertil svarende faglige kvalifikationer og knyttet til et relevant fagligt miljø - et samfundsvidenskabeligt universitet eller højskoleinstitut el. lign.

Hvis de derimod først og fremmest skal tilrettelægge og styre kurser, udveksling og publikation af faglitteratur forekommer det både logisk og normalt, at staben bemandes og styres af branchens sammenslutninger. Opgaven vil jo her være at dygtiggøre journalister ud fra deres egne og udgiverens behov m.h.t. ny teknik, kommunikationsform og arbejdsorganisation. En sådan ordning vil også sikre, at pengene i længden giver rimeligt udbytte.

En større statsbevilling til det foreslåede institut - der vil koste mere end universiteternes kommunikationsforskning gør i dag - må forudsætte, at det målrettes, bemandes og ledes på en måde, der først og fremmest tilgodeser samfundets interesse i journalistisk uddannelse:

rimelig kundskab og forståelse i de behandlede emner, kildekritik, ansvarlighed og hensyntagen samt evnen og viljen til at give ordentlig besked. Der er efter min mening grund til at tro, at dette formål bedst kan nås, hvis der sættes ind på fagets rekruttering og elementæruddannelse.

Journalistfagets og mediebranchens grundlæggende professionelle normer følger i høj grad andre mål og standarder end de nys nævnte. Medier og journalister kan nok drage nytte af mere journalistisk videreuddannelse, og hvis de mener, de vil få det ved denne ordning, skal de gennemføre den. Men mediepolitikken - og dermed Medieudvalgets - egentlige opgave er ikke at drive industripolitik eller brancheudvikling. Og forbindelsen mellem dette forslag og samfundets ønske om at få bedre journalistik er alt for lang og tynd til at berettige en sådan udgift."

Kapitel 8: Efter- og videreuddannelsens økonomi

8.1. Nyordningens finansieringskilder

Som det fremgår af kapitel 3 i denne betænkning, består økonomien i den nuværende ordning for journalistisk efter- og videreuddannelse af private midler. *Overenskomstafalte/kontingentmidler* og *deltagergebyrer* er således de væsentligste finansieringskilder.

For at styrke og forbedre den journalistiske efter- og videreuddannelse kommer det på tale at yde et offentligt tilskud. Det forekommer således klart for Medieudvalget:

1. At den nyordning, som er foreslået i kapitel 6 og 7 i denne betænkning, ikke kan gennemføres udelukkende ved hjælp af de eksisterende private midler.
2. At de vigtigste aktører i mediebranchen ønsker at medvirke til at gennemføre nyordningen - også når det gælder at organisere et samspil mellem private og offentlige midler.

Under forudsætning af, at der ydes offentlige tilskud til journalistisk efter- og videreuddannelse, kan det herefter forventes, at en nyordning i hovedsagen vil have tre finansieringskilder:

1. Deltagergebyrer.
2. Overenskomstaftale og/eller kontingentmidler.
3. Offentlige tilskud.

Medieudvalget har i den forbindelse hæftet sig ved, at *Rapport fra udvalget om voksen- og efteruddannelse* (juli 1994) anbefaler et sådant samspil mellem private og offentlige midler. I indledningen til kapitlet om udvalgets synspunkter og indstillinger står der således, at det er:

"... lagt til grund, at såvel virksomhederne og deltagerne som det offentlige bidrager til finansieringen af de nye uddannelsespladser. Ud over skattefinansiering - herunder de tre arbejdsmarkedsfonde, der er oprettet pr. 1. januar 1994 - kan det ske ved, at virksomheder og lønmodtagere gradvis inddrages mere aktivt i finansieringen af den fremtidige udbygning på frivillig basis, fx gennem forpligtende aftaler imellem de direkte overenskomstparter."

8.2. Forholdet mellem privat og offentlig finansiering

Som det fremgår af kapitel 7 i denne betænkning, er det Medieudvalgets opfattelse, at et offentligt tilskud ikke bør spredes på flere institutioner, men bør koncentreres ét sted. Derved sikres bl.a. de bedste muligheder for effektiv udnyttelse af midlerne.

I forlængelse heraf foreslår Medieudvalget, at det offentlige tilskud øremærkes til et nyt institut i tilknytning til Danmarks Journalisthøjskole.

Medieudvalget har nøje overvejet, på hvilken måde private og offentlige midler kan fungere sammen i finansieringen af en nyordning for efter- og videreuddannelse koordineret af *Institut for Journalistik*. Én af overvejelserne drejer sig om virksomhedernes muligheder for at bidrage kollektivt: På den ene side er det ønskeligt at sikre et sådant engagement i nyordningen, men på den anden side hverken kan eller vil Medieudvalget blande sig i administrationen af de private midler, som ordningen bl.a. bygger på.

Bl.a. på baggrund af denne overvejelse foreslår Medieudvalget, at der oprettes en *kontingentordning* for *Institut for Journalistik*. Det påtænkes således, at alle større virksomheder i mediebranchen, der ønsker at gøre brug af aktiviteterne ved instituttet, betaler et årligt medlemstilskud/kontingent. Størrelsen af kontingentet fastlægges ved forhandling. Derudover betales *gebyrer* for den konkrete ydelse - såsom deltagelse i et kursus eller udførelse af analysearbejde.

Måske vil det kunne vise sig hensigtsmæssigt, at (dele af) kontingentmidlerne kommer fra overenskomstaftalte bidrag via Pressens Uddannelsesfond. Medieudvalget vil hverken anbefale eller fraråde en sådan medfinansiering, men blot påpege muligheden herfor til videre overvejelse hos branchens aktører.

8.3. Det offentlige tilskud

Hvad angår *det offentlige tilskud* til *Institut for Journalistik* har Medieudvalget overvejet tre spørgsmål:

Tilskuddets størrelse (afsnit 8.3.1.).

- Støtteformen (afsnit 8.3.2.).

Øremærkning af tilskuddet (afsnit 8.3.3.).

8.3.1. Tilskuddets størrelse

Da mediebranchen i dag selv yder mere end 50 mill. kr. om året til efter- og videreuddannelse på området, finder Medieudvalget det rimeligt, at der ydes et tilskud til nyordningen/*Institut for Journalistik* på 15 mill. kr. om året.

Tilskudsbehovet er fremkommet ved et overslag over de forventede udgifter til uddannelses-

indsats og administration. Der er ved budgetteringen taget udgangspunkt i de ti indsatsområder, som betænkningen i kapitel 6 beskriver, at nyordningen skal arbejde med.

Et budget for *Institut for Journalistik* kan med hensyn til det offentlige tilskud i skitseform se ud som beskrevet nedenfor. Det foretrækkes, at tilskuddet gives som en rammebevilling for at udnytte ressourcerne optimalt.

Efteruddannelseskurser, seminarer, uddannelsesprojekter.	4.500.000 kr.
Videreuddannelser. Undervisningsindsats på anslået fire årlige uddannelsesforløb.	4.000.000 kr.
Analyse- og udviklingsarbejde. Opbygning og vedligeholdelse af en ressourcebase for udvikling, konsulentarbejde og undervisningsmateriale. Støtte til selvorganiseret uddannelse.	4.500.000 kr.
Publicering	1.000.000 kr.
Kontorudgifter - telekommunikation m.m.	<u>1.000.000 kr.</u>
I alt	<u>15.000.000 kr.</u>

I ovennævnte beløb er medregnet *løn* til de fastansatte medarbejdere ved instituttet fordelt på deres ansvarsområder. De fastansatte medarbejdere består af en leder plus fire uddannelses- og udviklingsmedarbejdere. Denne ledergruppe repræsenterer erfaringer og kundskaber på forskellige medieområder. De arbejder i et team, så der sker en reel integration af uddannelse, analyse, udvikling, samarbejde med virksomheder og medarbejdere og af den praktiske administration. Gruppen af uddannelsesarbejdere udfører i et vist omfang selv undervisning, analyse- og udviklingsarbejde samt administration.

Desuden ansættes to sekretærer, en dokumentalist/bibliotekar og en computerspecialist, hvis løn også er medtaget i ovenstående budgetskitse.

Under hensyntagen til det hensigtsmæssige i en gradvis opbygning af instituttet og af nyordningens arbejde, og fordi det kan være nødvendigt at opføre en ny bygning til *Institut for Journalistik* placeret ved Danmarks Journalisthøjskole, foreslår Medieudvalget, at dele af de

første års bevillinger går til *anlægsudgifter*. Hertil kommer indkøb af *edb-udstyr* og *kontorindretning*.

Til finansiering af de samlede aktiviteter i en nyordning for journalistisk efter- og videreuddannelse koordineret af *Institut for Journalistik* er det hensigten, at der indgår både offentlige og private midler.

En beskrivelse af størrelsen af alle *de private midler*, der i de kommende år vil blive brugt på henholdsvis en centralt organiseret efter- og videreuddannelse for redaktionelle medarbejdere, på individuelle undervisningsprojekter og på den virksomhedsinterne uddannelse kan ikke foretages.

På den del af det private område, der angår de aftalte efteruddannelsesmidler - enten indbetalt til Pressens Uddannelsesfond af virksomhederne samt af Dansk Journalistforbund eller som midler til finansiering af selvorganiserede uddannelsesprojekter - kan der med henvisning til de nuværende aftaler opstilles et dækkende overslag:

Midler i Pressens Uddannelsesfond til efter- og videreuddannelse	7.500.000 kr.
Deltagergebyrer fra virksomheder og DJ	9.000.000 kr.
Finansiering af selvorganiserede uddannelsesprojekter m.m.	3.500.000 kr.
I alt	<u>ca. 20.000.000 kr.</u>

Ved oprettelse af *Institut for Journalistik* må der fastlægges mere detaljerede retningslinier for forholdet til Pressens Uddannelsesfond, DjE, DJH og de andre nuværende udbydere af efteruddannelse end beskrevet i denne betænkning. Herefter vil de private midler kunne indgå i en medfinansiering af uddannelsesaktiviteterne i en samlet nyordning.

8.3.2. Støtteformen

For Medieudvalget er det principielt vigtigt, at de offentlige midler tildeles på en sådan måde, at det bidrager til at skabe sikkerhed om instituttets økonomi. Udvalget foreslår derfor, at der ydes et årligt *offentligt grundtilskud* til instituttets hovedaktiviteter (bortset fra opgaven kon-

sultativ assistance - jf. punkt 3 nedenfor).

Udvalget har også overvejet, i hvilket omfang og eventuelt på hvilken måde en taxameterfinansieret bevillingsform i henhold til lov om Åben uddannelse vil være hensigtsmæssig. Men alene det forhold, at det sandsynligvis kun vil være 5 - 10 % af det samlede kursusudbud inden for den samlede nyordning, som vil foregå på *Institut for Journalistik*, gør denne finansieringsform uegnet som offentlig finansieringskilde.

8.3.3. Øremærkning af tilskuddet

Medieudvalget mener, at det er vigtigt at skelne mellem instituttets *almene opgaver* og de *specifikke opgaver*, knyttet til den enkelte virksomhed. De offentlige midler bør især øremærkes til de almene opgaver af relevans for en bredere kreds af virksomheder, for de redaktionelle medarbejdere som faggruppe og for samfundet generelt, mens de direkte omkostninger til de specifikke opgaver såsom rådgivning/konsultativ assistance og udredningsarbejde som hovedregel bør afholdes af rekvirenten.

Medieudvalget har endvidere beskæftiget sig med det vigtige spørgsmål om forholdet mellem økonomisk og organisatorisk indflydelse. Som det fremgår af kapitel 7 i denne betænkning er det et stærkt ønske fra udvalget, at mediebranchen får væsentlig indflydelse på styringen af *Institut for Journalistik*. Hvor stor indflydelse, der vil blive tale om, må bl.a. afhænge af, i hvilket omfang mediebranchen selv bidrager økonomisk til instituttets aktiviteter. Tilkendegivelser fra mediebranchen i forbindelse med Medieudvalgets arbejde vidner om, at branchen vil kunne yde væsentlige bidrag til ordningen. I tilfælde af et offentligt tilskud på 15 mill. kr. om året tyder tilkendegivelserne på, at branchen vil yde ca. 20 mill. kr. om året til realisering af aktiviteterne i instituttet.

Kapitel 9: Sammenfatning

I foråret 1994 nedsatte regeringen et medieudvalg, som bl.a. fik til opgave at foreslå en styrket og forbedret indsats for journalistisk efteruddannelse i Danmark.

Baggrunden for denne del af Medieudvalgets kommissorium var en voksende bevidsthed om den vigtige opgave: at sætte medierne og deres medarbejdere i stand til fortsat at yde borgerne den information, som er en forudsætning for kvalificeret og aktiv medleven i et stadig mere segmenteret og kompliceret samfund. Også kravene fra ny informationsteknologi har skærpet nødvendigheden af, at mediernes medarbejdere stedse kan opdatere og forny deres faglige kvalifikationer.

Med hjælp fra udvalgets *Arbejdsgruppe om journalistisk efteruddannelse* samt en omfattende undersøgelse af behovet for journalistisk efter- og videreuddannelse har Medieudvalget udarbejdet denne betænkning, som beskriver den nuværende situation på området samt foreslår nye aktiviteter og oprettelse af et *Institut for Journalistik*.

Betænkningen afspejler en ny enighed om en samlet koordineret uddannelsesindsats i meget brede mediekredse: fra mediarbejdsgiversiden Danske Dagblades Forening, Danmarks Radio, TV 2 m.fl. og på lønmodtagersiden Dansk Journalistforbund. Desuden hovedaktørerne i den nuværende efter- og videreuddannelsesaktivitet for redaktionelle medarbejdere: den private institution Den journalistiske Efteruddannelse (DjE) og den statslige Danmarks Journalisthøjskole (DJH).

Den nuværende situation for journalistisk efter- og videreuddannelse er kendetegnet ved:

1. At udbud af kurser og seminarer - udbudt i et system, opbygget og finansieret gennem aftaler mellem mediarbejdsmarkedets parter - i mange henseender svarer til behovene hos mediebranchens virksomheder og medarbejdere, men at udbudene dog viser sig utilstrækkelige, især i forhold til de elektroniske medier og til videreuddannelsesbehovet.
2. At behovet for analyser og konsultativ assistance til brug for udvikling af nye typer efteruddannelse, baseret på mediebranchens praktiske daglige og fremtidige virkelighed, ikke

i tilstrækkelig grad har kunnet opfyldes.

3. At aktiviteterne planlægges og gennemføres ud fra umiddelbare behov eller ud fra, hvilke ressourcer - økonomisk og ikke mindst menneskeligt - der er til rådighed på kort sigt. Dette medfører, at aktiviteterne ofte mangler et langsigtet eller et internationalt perspektiv.
4. At det gode samarbejde mellem mediebranchens hovedaktører og en række institutioner, som udbyder eller kunne udbyde kurser af relevans for journalister og andre redaktionelle medarbejdere, ikke til fulde sikrer koordinering af aktiviteterne.

På baggrund af denne vurdering peger Medieudvalget på, at en nyordning for journalistisk efter- og videreuddannelse må tage sigte på at løse *tre sammenhængende opgaver*.

1. At øge og forbedre udbudet af kurser og seminarer for *efter- og videreuddannelse* med henblik på at sikre deltagerne øget viden og indsigt, nye færdigheder og øget evne til at udnytte mediernes moderne teknologi.
2. At styrke efter- og videreuddannelsessystemet med henblik på at placere flere kurser i fysisk kontakt med mediebranchens daglige virkelighed. Dette tænkes gjort med forbedrede tilbud om *konsultativ assistance* til virksomheder og grupper med specifikke efteruddannelsesbehov.
3. At opprioritere analyse- og udviklingsarbejdet for bl.a. at nyttiggøre teoretisk viden og opstille strategiske mål for arbejdet med efter- og videreuddannelse.

Et nyt *Institut for Journalistik* vil kunne forestå de nævnte opgaver. Derudover har Medieudvalget tiltænkt instituttet en *koordinerende funktion* over for institutioner, der udbyder efteruddannelse af relevans for journalister og andre redaktionelle medarbejdere. Som eksempel på denne funktion kan nævnes, at instituttet vil kunne formidle information til branchen om relevante kurser inden for universiteternes Åben Uddannelse.

Som konkretisering af nyordningens og instituttets opgaver peger Medieudvalget - bortset fra ét medlem - på ti indsatsområder - bl.a. en modernisering af undervisningsformerne, en øget støtte til selvorganiserede studieprojekter og en forøget indsats på området 'den politiske journalistik' med henblik på at sikre grundlaget for borgernes aktive rolle i demokratiet.

Målgruppen for nyordningen - og for *Institut for Journalistik* - er bred: Journalister og andre redaktionelle medarbejdere, dvs. alle - fastansatte eller freelance - der bidrager til den redaktionelle del af den journalistiske produktionsproces. Det er i dag ca. 6.200 journalister/programmedarbejdere, reportere, kommentatorer, redaktionssekretærer, redaktører, pressefotografer, grafikere, layoutere, designere, tv-teknikere m.fl.

Målgruppen kan også ses fordelt på medietyper:

1. *De trykte medier*, dvs. virksomheder der laver lokalaviser, distriktsaviser, landsdækkende dagblade, fagblade, magasiner og nye elektroniske online-aviser.
2. *De elektroniske medier*, dvs. lokale radio- og tv-stationer, regionale tv-stationer, DR og TV 2 samt satellit- og kabel-tv stationer.
3. *Multimedier*, dvs. de virksomheder der tilhører den voksende multimediebranche, hvortil også journalister knyttes.

Endelig kan der peges på en heterogen gruppe af journalister og redaktionelle medarbejdere - fra informationsmedarbejdere og forlagsredaktører til undervisere ved Danmarks Journalisthøjskole. Målgruppen omfatter også de ca. 8 % af journalistforbundets medlemmer, som p.t. er arbejdsløse. Det er et vigtigt formål i sig selv at sikre den mangeartede redaktionelle arbejdskrafts fleksibilitet ved hjælp af nye og opdaterede kvalifikationer.

Det må understreges, at målgruppen ikke kan defineres én gang for alle. Ikke mindst forandres den hele tiden af teknologi-udviklingen, som medfører stadig flere berøringsflader mellem trykte og elektroniske medier.

Hvad angår *økonomien i en nyordning* for journalistisk efter- og videreuddannelse forestiller Medieudvalget sig tre finansieringskilder:

1. Deltagergebyrer.
2. Overenskomstaftale midler og/eller kontingentmidler.
3. Offentlige tilskud.

Medieudvalget hæfter sig ved, at *Institut for Journalistik* på denne måde kan finansieres efter retningslinier, som er i overensstemmelse med anbefalinger i *Rapport om voksen- og efteruddannelse*, Finansministeriet 1994.

Det foreslås, at aftagerne delvist bidrager ved en *kontingentordning*, der sikrer, at branchen medvirker sammen med staten ved dækning af instituttets grundomkostninger vedrørende administration og kursusudvikling. I hvilket omfang og eventuelt på hvilken måde en sådan ordning vil indeholde overenskomstaftalte midler, er der ikke taget stilling til (da det i hovedsagen er et spørgsmål for arbejdsmarkedets parter og ikke et anliggende for Medieudvalget).

Medieudvalget foreslår, at der bevilges et offentligt tilskud på ca. 15 mill. kr. om året til *Institut for Journalistik*.

Udvalget finder det rimeligt, at det offentlige tilskud bevilges under forudsætning af, at mediebranchen også i fremtiden bidrager til aktiviteterne på mindst samme niveau som hidtil. Det vil være ensbetydende med, at branchen fortsat er økonomisk hovedansvarlig for den journalistiske efter- og videreuddannelse.

Medieudvalget har nøje overvejet *de organisatoriske forhold for Institut for Journalistik*. Det principielt vigtige er efter udvalgets opfattelse:

1. At instituttet kan agere hurtigt og smidigt og fungere med stor selvstændighed.
2. At det kan indgå i dialog med mediebranchens organisationer og virksomheder.
3. At bestyrelsen i hovedsagen sammensættes af personer med forankring i mediebranchen og arbejder efter konsensusprincippet.
4. At den faglige stab består af et team af personer, der alle kan undervise, administrere og igangsætte analyse- og udviklingsprojekter.
5. At der udvikles en synergi i forhold til instituttet og DJH.

Et samlet medieudvalget - bortset fra to medlemmer - foreslår, at der oprettes et *Institut for Journalistik*, som skal spille en central, koordinerende rolle i den samlede nyordning for journalistisk efter- og videreuddannelse. Instituttet oprettes som en selvstændig enhed i tilknytning til DJH. Denne placering muliggør også et samvirke med den grunduddannelse og forskning, der i dag foregår i journalistik og massekommunikation.

Der foreslås pligt til særskilt regnskabsaflæggelse for de offentlige midler i overensstemmelse

med statsrevisorernes krav. Der gennemføres selvstændig regnskabsaflæggelse for de private midler i den samlede nyordning.

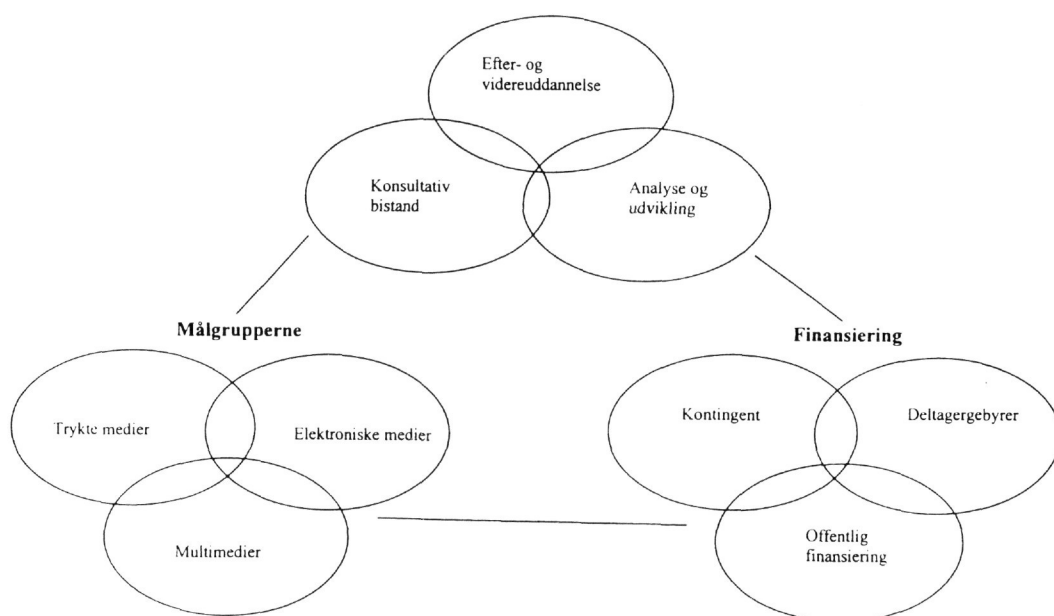
Medieudvalget anbefaler, at instituttet får frihed til at følge egne styrelsesprincipper - uafhængigt af Journalisthøjskolens gældende styrelseslov.

Med den foreslåede tilknytning til DJH vil *Institut for Journalistik* mest hensigtsmæssigt kunne placeres ressortmæssigt under Undervisningsministeriet. Til gengæld bør det med en bestyrelsespost til Statsministeriet markeres, at pressens minister aktivt er engageret i instituttets opbygning, virksomhed og udvikling.

Idégrundlaget for *Institut for Journalistik* er illustreret i nedenstående 'trekant-moder'.

Idégrundlaget for Institut for Journalistik

Opgaverne

Ole E. Andersen, Behov for journalistisk efter- og videreuddannelse (januar 1995) - et resumé af rapport til Medieudvalget

Indledningsvis skal det bemærkes, at resultaterne af undersøgelsen *ikke* i sig selv anviser *konkrete* forslag til indhold, udformning eller længde af efter- og videreuddannelsesaktiviteter. Oplysningerne om brugerønsker og behov udgør et vigtigt input, der skal bearbejdes af brancheeksperter og derefter indgå som en del af beslutningsgrundlaget for anbefalinger på området.

Det er efteruddannelse, der er i fokus på de journalistiske arbejdspladser. Dels som den overenskomst-mæssigt kendte form, men - meget mere væsentligt - dels som en ubetinget nødvendig aktivitet som følge af den hastige og vedvarende teknologiske udvikling.

Men det handler *ikke* bare om ny teknik, selv om det vedrører de fleste på en eller anden måde i deres hverdag og også i vurderingen af kommende muligheder og udfordringer. Der er generelt *stigende erkendelse af behov for systematisk efteruddannelse* også på grund af et mere komplekst samfund, stigende informationsmængder, øget konkurrence mellem medierne, flere og flere eksperter med længerevarende uddannelse og bedre og bedre uddannede og mere kritiske forbrugere. Uden efteruddannelse sakker man bagud.

Hver anden medarbejder har været på efter- eller videreuddannelse i perioden 1992 - 1994. Langt flere på de trykte medier end på de elektroniske medier har deltaget i uddannelsesaktiviteter og generelt set flest i aldersgruppen 40 - 49 år. Ansatte på de trykte medier har typisk været på kursus eksternt, mens de elektroniske medier oftest har haft folk på kursus internt. "Manglende tid" er langt de flestes begrundelse for ikke at have været på efter- eller videreuddannelse, men også manglende relevante kurser er en forklaring. Kun få har været på videreuddannelse (5%) og typisk har det været diplomuddannelsen på DJH eller under Åbent Universitet-modellen.

Der er flest tilfredse med det faglige udbytte af uddannelsesforløbene, men dog ganske mange skuffede deltagere. For *DjEs* vedkommende peger de *kritiske kommentarer* på manglende overensstemmelse

mellem program og realiseret indhold, for tynde og overfladiske kurser - og lærere, der er bedre som journalister end som pædagoger.

De vigtigste emner for fremtidig efteruddannelse er *inspiration/ideudvikling*, *dybdeborende journalistik*, *fortælle teknik (story-telling)*, *beskrivende journalistik (reportage)* og *sproglige færdigheder i dansk*. Lederne prioriterer derudover *ledelse på en journalistisk arbejdsplads* højt, og medarbejderne har *computeren som værktøj* som et vigtigt emne. Lederne oplever iøvrigt efteruddannelsesemnerne som mere vigtige, end medarbejderne gør.

Tv-folkene har fortælle teknik (story-telling) som vigtigste emne, mens behovet for bedre sproglige færdigheder ikke er så udpræget som på de trykte medier. Der er brug for kurser i *specifikke tv-discipliner* som f.eks. billedetik- og forståelse samt tv-redigering. Radioansatte er mere orienterede mod digitalisering og de traditionelle radiodiscipliner reportage og interviewteknik. Generelt ser de yngre ikke den store vigtighed i ledelsesområdet og prioriterer nogle håndværksmæssige emner højere.

Efteruddannelse behøver ikke at være af typen "en uge eksternt". En lang række emner foretrækkes af ganske mange potentielle deltagere afviklet som kortere (intensive) kurser og/eller internt på arbejdspladsen. Men det er tydeligt, at ekstern efteruddannelse giver langt mere "luft under vingerne". *Og det er vigtigt at komme ud af den daglige produktion*. Uddannelse med konsulenter tilknyttet arbejdspladsen i en længere periode synes kun at blive værdsat på de elektroniske medier. *Efteruddannelse giver i øvrigt altid inspiration* - selv om den ikke er relevant for jobbet. De fleste mener dog, at forudsætningerne hos deltagerne ikke må være for forskellige.

Tv-folkene synes, der er for få kurser målrettet til dem, og at de (få), der udbydes, er for traditionelle og snævre. *DjE-kurser opleves som alt for dagbladsorienterede*, både hvad angår nyhedsbegreb og arbejdsproces.

Skal man overveje *videreuddannelse*, foretrækkes klart uddannelsesforløb, der har *en journalistisk vinkel*. Åbent Universitet med fjernundervisning har ikke meget potentiale. Men det er vigtigt at påpege, at videreuddannelse af de fleste 'blot' opfattes som længerevarende efteruddannelses-kurser. Derfor siger hele 2 ud af 3 medarbejdere, at de er interesserede i at påbegynde videreuddannelse inden for de næste par år. De ønskede fag samler sig omkring forskellige *journalistiske discipliner*

(kendte som efteruddannelsesfag), men også vidensemner som *arbejdsmarked, miljø, sprog og økonomi*. De yngre har langt mere mod på videreuddannelse og er mere positivt indstillet over for uddannelse i udlandet. Også med hensyn til videreuddannelse er *behovet for ledelsesuddannelse stort set et ønske fra lederne og ikke fra medarbejderne*.

Dygtige danske mediefolk bør inddrages i fremtidig efter- og videreuddannelse. Også gode billedfortællere og interessante danske erhvervsfolk ses som egnede kandidater. Omvendt er højtstående embedsmænd og eksperter fra organisationer ikke nogen god idé.

Alt i alt er knap halvdelen tilfreds med de oplevede muligheder for efter- og videreuddannelse. Medarbejderne er lidt mere utilfredse end lederne. Der er endnu klarere tendens til, at *tv-folk er mere utilfredse end andre*. Årsagen er helt overvejende mangel på relevante kurser. Men også større oplevede tidsproblemer.

Imageprofilen for danske journalister er ikke specielt positiv, men heller ikke specielt kritisk. Men et *gult lys blinker*, når journalister snarere finder, at de er mikrofonholdere, floskelagtige i sproget, selvtilstrækkelige og ikke godt nok klædt på til at interviewe eksperter, end de oplever, at de er grundige researchere, selvstændige og originale, dygtige til nye vinkler og tæt på læsere/lyttere/seere. Og medarbejderne er mere kritiske end lederne!

Mere forskning på DJH og samarbejde med udenlandske journalistuddannelser vurderes gennemgående positivt, men mange har ikke taget stilling til spørgsmålene. Med hensyn til forskning og lærerkræfter stiller nogle sig tvivlende over for kvaliteten af den nuværende bemanding. *Der savnes markante profiler, der med respekt kan tale journalistikkens sag*.

Fortegnelse over medlemmer af Medieudvalget og sekretariat

1. Medieudvalgets medlemmer

Lektor Gunhild Agger	Sammenslutningen af Medieforskere i Danmark
Journalist Kate Bluhme	Den Journalistiske Efteruddannelse, arbejdstagersiden
Journalist Susanne Christiansen (indtr. 1/4-95 i stedet for journalist Christina Job)	Sammenslutningen af Lokale Radio og TV-stationer i Danmark
Adm. direktør Ebbe Dal	Den Journalistiske Efteruddannelse, arbejdsgiversiden
Forfatter Maria Helleberg	Personligt udpeget
Redaktør Bettina Heltberg	Personligt udpeget
Direktør Bent Helvang (indtr. 1/2-95 i stedet for Alexander Crone)	Fællesrådet for elektroniske medier
Direktør Torben Holmbäck	Dansk Magasinpresses Udgiverforening
Kartelformand Ole Kidmose	Grafisk Industri og Medie Kartel
Chefredaktør Lisbeth Knudsen	Personligt udpeget
Informationschef Anders Krarup	TV 2
Redaktør Torben Krogh	Formand for Medieudvalget
Direktør Peter Harms Larsen	Personligt udpeget
Formand Torben Dalby Larsen	Danske Dagblades Forening
Kommitteret Henning Lund-Sørensen	Statsministeriet
Programmedarbejder Poul Erik Magnus- sen	Danmarks Radio
Formand Tove Malzer	Dansk Fagpresse

Lektor Kim Minke	Danmarks Journalisthøjskole
Docent Frands Mortensen	Personligt udpeget
Afdelingschef Hans Carl Nielsen	Forbrugerrådet
Formand Ole Steen Nielsen	Landsrepræsentationen for Danske Distriktsblade og Lokalaviser
Direktør Peter Lorentz Nielsen (indt. 1/2-95 i stedet for afdelingschef Jørgen Stig Andersen)	Forskningsministeriet
Sognepræst Raymond Olsen	Personligt udpeget
Forbundsformand Lars Poulsen	Dansk Journalistforbund
Docent Ole Prehn	Personligt udpeget
Direktør Chresten W. Reves	Personligt udpeget
Redaktionschef El isabeth Riihne	Personligt udpeget
Afdelingschef Liselotte Heslet Sestoft	Kulturministeriet
Journalist Trine Sick	Personligt udpeget
Professor Niels Thomsen	Personligt udpeget

2. Medieudvalgets sekretariat

Kommitteret Henning Lund-Sørensen (sekretariatschef)

Specialkonsulent Peter Madsen

Fuldmægtig Else Fabricius

Fuldmægtig Henrik Andersen

Fuldmægtig Boris Andersen

Kontorfuldmægtig Hanne Westergaard

Overassistent Charlotte Juul.